

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ευκαιρίες και κίνδυνοι

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
του Επίτιμου Διδάκτορα
του ΟΠΑ, Καθηγητή

Herman Aguinis

«Η τελική απόφαση πρέπει
να μένει στον άνθρωπο»

ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΑΜΨΩΝ

Καθηγητής και Διευθυντής
Προγράμματος Μεταπτυχιακών
Σπουδών «Ηλεκτρονική Μάθηση»
του Πανεπιστημίου Πειραιώς

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Επίκουρος Καθηγητής του
Τμήματος Πληροφορικής του ΟΠΑ

THOMAS OVERKLIFT

Λέκτορας στο Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο του Ντελφτ,
στην Ολλανδία

ANDY ZAIDMAN

Καθηγητής
στο Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο του Ντελφτ,
στην Ολλανδία

ΒΑΣΙΑ ΠΑΝΟΥΣΗ

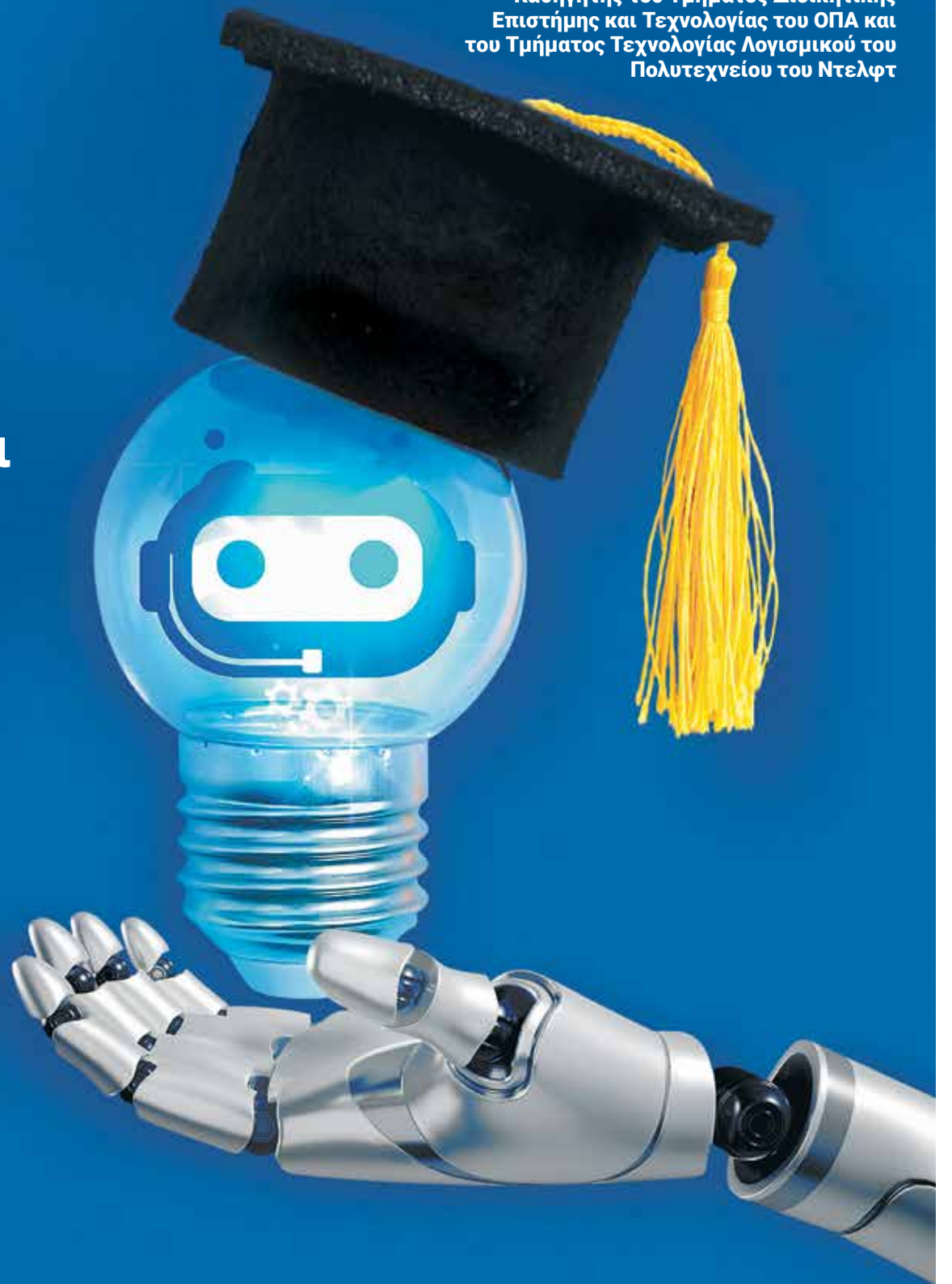
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
του Τμήματος Διεθνών και
Ευρωπαϊκών Οικονομικών
Σπουδών του ΟΠΑ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΑΠΠΑΣ

Επίκουρος Καθηγητής του
Τμήματος Μάρκετινγκ και
Επικοινωνίας του ΟΠΑ

KLAS ERIC SODERQUIST

Καθηγητής και Διευθυντής του
Μεταπτυχιακού Προγράμματος
MBA International

editorial

Το Πανεπιστήμιο στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣΔΕΚΗ**,
Πρύτανη του ΟΠΑ

Καλωσορίζοντας τους πρωτοετείς φοιτητές και τις φοιτήτριες στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών με μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα εβδομάδα δράσεων για την υποδοχή τους, πραγματευόμαστε στην εφημερίδα «ΟΠΑ News» το πιο σύγχρονο θέμα που απασχολεί πλέον όλα τα πανεπιστημιακά ιδρύματα, αλλά και το σύνολο των μελών του οικοσυστήματος της οικονομίας: τον ρόλο και τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ).

Κάθε μεγάλη τεχνολογική αλλαγή δοκιμάζει τις βεβαιότητες της εποχής της. Η Τεχνητή Νοημοσύνη, όμως, πηγαίνει ένα βήμα παραπέρα: μας καλεί να ξανασκεφτούμε όχι μόνο πώς εργαζόμαστε και δημιουργούμε, αλλά και πώς μαθαίνουμε, πώς διδάσκουμε και τι σημαίνει τελικά γνώση.

Για τα Πανεπιστήμια, η πρόκληση δεν είναι να αποφασίσουν αν θα αποδεχθούν την Τεχνητή Νοημοσύνη. Η ΤΝ βρίσκεται ήδη μέσα στις αίθουσες διδασκαλίας, στην έρευνα, στην αγορά εργασίας και στην καθημερινότητα των φοιτητών. Το πραγματικό ερώτημα είναι πώς θα την εντάξουμε στην εκπαιδευτική διαδικασία με τρόπο που να ενισχύει και όχι να υποκαθιστά την ανθρώπινη σκέψη.

Όταν μια μηχανή μπορεί να παράγει μέσα σε δευτερόλεπτα ένα κείμενο, έναν κώδικα ή μια ανάλυση, η αξία της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης δεν μειώνεται. Αντίθετα, πιστεύω ότι γίνεται ακόμη μεγαλύτερη. Το ζητούμενο δεν είναι πλέον μόνο η παραγωγή μιας απάντησης, αλλά η ικανότητα να κρίνουμε αν αυτή η απάντηση είναι αξιόπιστη, να την αμφισβητούμε, να την τεκμηριώνουμε και στο τέλος της ημέρας να αναλαμβάνουμε την ευθύνη της επιλογής της.

Στο προπτυχιακό επίπεδο, αυτό σημαίνει ισχυρές θεμελιώδεις γνώσεις, κριτική σκέψη και γνώση γύρω από τη λειτουργία της ΤΝ. Στο μεταπτυχιακό επίπεδο, σημαίνει ακόμη στενότερη σύνδεση της γνώσης με την επαγγελματική πράξη, τη σύνθετη επίλυση προβλημάτων, τη λήψη αποφάσεων και τη διά βίου μάθηση.

Η νέα πραγματικότητα μας καλεί, παράλληλα, να επανεξετάσουμε τα προγράμματα σπουδών, τις μεθόδους διδασκαλίας και τους τρόπους αξιολόγησης. Να προετοιμάσουμε όχι απλώς χρήστες νέων τεχνολογιών, αλλά ανθρώπους ικανούς να τις κατανοούν, να τις αξιολογούν και να τις διαμορφώνουν υπεύθυνα.

Για το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, αυτή είναι μια πρόκληση που συνδέεται άμεσα με την αποστολή μας: να παράγουμε γνώση, να υπηρετούμε την αριστεία και να προετοιμάζουμε τους φοιτητές και τις φοιτήτριές μας για έναν κόσμο που αλλάζει. Όπως, επίσης, τους αποφοίτους μας να προσαρμοστούν άμεσα και να οδηγήσουν την οικονομία στη νέα πραγματικότητα.

Στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης, το Πανεπιστήμιο δεν καλείται να ανταγωνιστεί τη μηχανή. Καλείται να καλλιεργήσει εκείνες τις ανθρώπινες ικανότητες που θα μας επιτρέψουν να την αξιοποιήσουμε υπεύθυνα και δημιουργικά.

Και αυτή, ίσως, είναι σήμερα η πιο σημαντική μορφή παιδείας.

Καλή νέα ακαδημαϊκή χρονιά!

«Άριστα» στα Μεταπτυχιακά Προγράμματα του ΟΠΑ

Με επιτυχία ολοκληρώθηκε η διαδικασία πιστοποίησης για το σύνολο των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) του ΟΠΑ από την Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ). Όλα τα ΠΜΣ του Ιδρύματος αξιολογήθηκαν και πιστοποιήθηκαν με «Άριστα», με τη συντριπτική πλειονότητα αυτών να αποσπά την ανώτατη βαθμολογία («Fully Compliant») ακόμη και στο σύνολο των επιμέρους κριτηρίων αξιολόγησης. Σημειώνεται ότι η εξέλιξη αυτή καθιστά το ΟΠΑ ένα από τα πρώτα Ιδρύματα της χώρας που διαθέτουν πλήρως πιστοποιημένα όλα τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών τους. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η

πλειονότητα των ΠΜΣ του ΟΠΑ (25 από τα 29 συνολικά) ανταποκρίθηκε άμεσα και συμμετείχε ήδη από την πρώτη πρόσκληση πιστοποίησης της ΕΘΑΑΕ, ενώ τα υπόλοιπα τέσσερα ολοκλήρωσαν τη διαδικασία κατά τη δεύτερη πρόσκληση. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει την υψηλή ακαδημαϊκή ποιότητα, την επιχειρησιακή ετοιμότητα και τη διοικητική αποτελεσματικότητα που χαρακτηρίζουν τη λειτουργία των μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Πανεπιστημίου.

Η πιστοποίηση από την ΕΘΑΑΕ αποτελεί μια ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης, η οποία συντονίζεται από τη Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.) του ΟΠΑ. Στο πλαίσιο της διαδικασίας εξετάζονται διεξοδικά η ακαδημαϊκή φyuσιγνωμία, η ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών, η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας, η διεθνοποίηση, η σύνδεση με την αγορά εργασίας και η συνολική εμπειρία των φοιτητών.

Η σημαντική αυτή επιτυχία αντανακλά τη συλλογική προσπάθεια των Τμημάτων, των διευθυντών των ΠΜΣ, του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού, καθώς και των υπηρεσιών του Πανεπιστημίου, που συνέβαλαν καθοριστικά στην άρτια προετοιμασία και ολοκλήρωση της διαδικασίας. Το ΟΠΑ συνεχίζει να επενδύει στη διαρκή αναβάθμιση της ποιότητας των σπουδών του, ενισχύοντας την εξωστρέφεια, την καινοτομία και τη διεθνή ανταγωνιστικότητα του και προσφέροντας εκπαιδευτικά προγράμματα υψηλού επιπέδου, που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες επιστημονικές και κοινωνικές ανάγκες.

Σταθερή πρωτιά του ΟΠΑ στις προτιμήσεις των υποψηφίων

Η εικόνα αποτυπώνει τη διαχρονική εμπιστοσύνη της νέας γενιάς στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και επιβεβαιώνει τη δυναμική των οκτώ Τμημάτων του

Την πρωτιά του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΟΠΑ) στις προτιμήσεις των υποψηφίων επιβεβαίωσαν για ακόμη μία χρονιά οι βάσεις εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Και τα οκτώ Τμήματά του αποτελούν την πρώτη ή μία από τις πρώτες επιλογές όσων συμμετείχαν στις Πανελλαδικές Εξετάσεις, προσελκύοντας φοιτήτριες και φοιτητές με υψηλές επιδόσεις.

Πιο αναλυτικά:

- Το Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας (ΔΕΤ) αποτελεί το πιο υψηλόβαθμο Τμήμα μεταξύ των αντίστοιχων Τμημάτων και ένα από τα πιο υψηλόβαθμα πανελληνίως, σημειώνοντας μικρή άνοδο στη βάση εισαγωγής του.
- Τα Τμήματα Οικονομικής Επιστήμης και Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών (ΔΕΟΣ) καταλαμβάνουν τις δύο πρώτες θέσεις μεταξύ των αντίστοιχων Τμημάτων οικονομικών σπουδών άλλων ΑΕΙ. Και τα δύο Τμήματα σημείωσαν φέτος σημαντική άνοδο στις βάσεις εισαγωγής τους.
- Τα Τμήματα Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων (ΟΔΕ) και Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής (ΛΟΧΡΗ) κατατάσσονται στην πρώτη θέση μεταξύ των αντίστοιχων Τμημάτων. Αξιοσημείωτη είναι η άνοδος της βάσης εισαγωγής του ΛΟΧΡΗ, ενώ αμετάβλητη παρέμεινε η βάση του ΟΔΕ.
- Το Τμήμα Πληροφορικής καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση μεταξύ 15 αντίστοιχων Τμημά-

των, σημειώνοντας και φέτος άνοδο στη βάση εισαγωγής του.

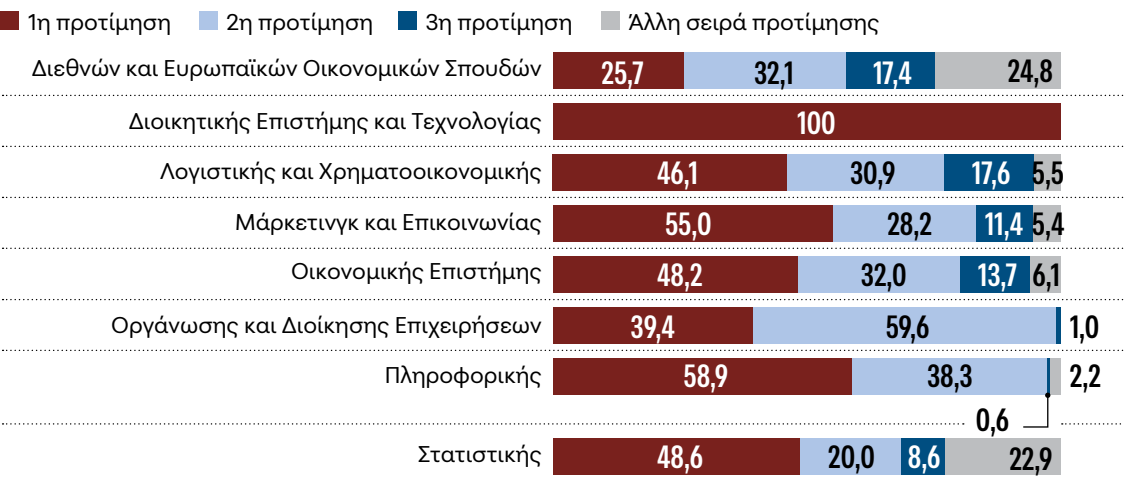
- Τα Τμήματα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας, και Στατιστικής, τα οποία δεν αντιστοιχίζονται με άλλα Τμήματα, παραμένουν εξαιρετικά δημοφιλή στην προτίμηση των υποψηφίων. Ειδικά το Τμήμα Στατιστικής σημείωσε φέτος σημαντική άνοδο στη βάση εισαγωγής του.

Η παραπάνω εικόνα αποτυπώνει τη διαχρονική εμπιστοσύνη της νέας γενιάς στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και επιβεβαιώνει τη δυναμική των οκτώ Τμημάτων του. Με ισχυρό ακαδημαϊκό προσανατολισμό, σύγχρονα προγράμματα σπουδών και ένα εξωστρεφές εκπαιδευτικό περιβάλλον, το ΟΠΑ συνεχίζει να αποτελεί σημείο αναφοράς για τους νέους και τις νέες που επιλέγουν να επενδύσουν στη γνώση και να διαμορφώσουν το επαγγελματικό τους μέλλον.

Με αφορμή την έναρξη της νέας ακαδημαϊκής διαδρομής, το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών καλωσορίζει θερμά τις νέες φοιτήτριες και τους νέους φοιτητές του στην ακαδημαϊκή του οικογένεια και τους εύχεται μια δημιουργική και γεμάτη εμπειρίες πορεία στο Πανεπιστήμιο.

Στους πίνακες απεικονίζονται οι βάσεις εισαγωγής στα Τμήματα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, τα μόρια του πρώτου/ης εισαχθέντος/είσης και το ποσοστό των επιτυχόντων που δήλωσαν τα Τμήματα του ΟΠΑ ως πρώτη προτίμηση.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΩΝ 2026 ΑΝΑ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΟΠΑ (%)

ΟΙ ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ ΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΠΑ ΑΝΑ ΣΕΙΡΑ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ

Σχολή	Προτίμηση 1η	Προτίμηση 2η	Προτίμηση 3η	Προτίμηση 4η	Προτίμηση 5η	Προτίμηση 6η	Προτίμηση (Άλλη σειρά)	Προτίμηση (Συνολικά)
Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών	28	35	19	12	10	2	3	109
Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	133	0	0	0	0	0	0	133
Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	76	51	29	5	1	2	1	165
Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας	82	42	17	4	3	0	1	149
Οικονομικής Επιστήμης	95	63	27	8	3	0	1	197
Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	80	121	2	0	0	0	0	203
Πληροφορικής	106	69	1	3	1	0	0	180
Στατιστικής	51	21	9	4	6	8	6	105

Τμήμα	Σειρά Αντιστοίχισης	Βάσεις 2026	Μόρια Πρώτου	Πρώτη Προτίμηση Επιτυχόντων (%)
Οικονομικής Επιστήμης	1ο μεταξύ 14 Αντίστοιχων Τμημάτων	15.450	18.850	48,2
Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών	2ο μεταξύ 14 Αντίστοιχων Τμημάτων	16.025	18.140	25,7
Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας	1ο μεταξύ 6 Αντίστοιχων Τμημάτων	18.425	19.525	100,0
Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων	1ο μεταξύ 8 Αντίστοιχων Τμημάτων	17.425	19.175	39,4
Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής	1ο μεταξύ 9 Αντίστοιχων Τμημάτων	15.925	18.525	46,1
Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας	Χωρίς Αντιστοίχιση	16.225	19.300	55,0
Πληροφορικής	2ο μεταξύ 15 Αντίστοιχων Τμημάτων	17.680	19.460	58,9
Στατιστικής	Χωρίς Αντιστοίχιση	14.940	17.838	48,6

Το όνειρο μόλις ξεκινά

Από την επιτυχία στις Πανελλαδικές στο ξεκίνημα μιας νέας διαδρομής: οι αριστούχοι του ΟΠΑ μιλούν για τις σπουδές, την επιστήμη και τα σχέδιά τους για το μέλλον

Της **ΛΙΖΕΤΑΣ ΣΠΑΝΟΥ**

Ενα όνειρο έγινε πραγματικότητα και μια νέα διαδρομή μόλις ξεκινά. Οι φετινοί αριστούχοι του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών αφήνουν πίσω τους την ένταση των εξετάσεων και περνούν στο επόμενο κεφάλαιο: τη φοιτητική ζωή.

Στην «ΟΠΑ News» μιλούν για την προσπάθεια που τους έφερε στην επιτυχία και για όσα ονειρεύονται για το μέλλον. Καταθέτουν τη δική τους ματιά στο εξεταστικό σύστημα, μιλούν για τις σπουδές, την επιστήμη και την επαγγελματική τους πορεία και δίνουν τη δική τους απάντηση στο ερώτημα: τι σημαίνει σήμερα «Έλληνας επιστήμονας»;

Πώς φαντάζονται τη ζωή τους σε πέντε χρόνια; Τι τους εντυπωσίασε στο ΟΠΑ; Ποια λέξη χαρακτηρίζει την περίοδο της προετοιμασίας τους;

Οι ίδιοι έχουν τον λόγο:

Οι φετινοί αριστούχοι του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών μιλούν για την προσπάθεια που τους έφερε στην επιτυχία και για όσα ονειρεύονται

Βασιλική Κολέτσου,
πρώτη στο Τμήμα
Διεθνών και Ευρωπαϊκών
Οικονομικών Σπουδών

«Η επιτυχία μου στο ΟΠΑ με έκανε να νιώσω μεγάλη χαρά, περηφάνια αλλά και ανακούφιση, γιατί επιτέλους οι Πανελλαδικές τελείωσαν! Αν έπρεπε να χαρακτηρίσω αυτή την περίοδο με μία λέξη, θα έλεγα “επιμονή”. Ήταν ένας πραγματικός μαραθώνιος, με αρκετό άγχος, κόπωση και πολλές στιγμές που χρειάστηκε να πω στον εαυτό μου “συνέχισε λίγο ακόμα”. Από το ΟΠΑ περιμένω γνώσεις, νέες εμπειρίες, φίλους και ερεθίσματα που θα με βοηθήσουν να ανακαλύψω τι πραγματικά θέλω. Σε πέντε χρόνια θέλω να είμαι ανεξάρτητη, δημιουργική και περήφανη για τις επιλογές μου. Με εντυπωσίασε η ζωντάνια του ΟΠΑ και θέλω να αφήσω κι εγώ το δικό μου μικρό αποτύπωμα».

Κωνσταντίνος Στίγκας,
πρώτος στο Τμήμα
Οικονομικής Επιστήμης

«Μπορώ να πω με βεβαιότητα ότι το ταξίδι των Πανελλαδικών τελείωσε με την επίτευξη των στόχων που πάντα ονειρευόμουν και νιώθω περήφανος που κατάφερα να εισαχθώ πρώτος σε ένα τόσο διακεκριμένο Τμήμα. Παρότι το σύστημα για την εισαγωγή στα ΑΕΙ καθορίζει μόνο σε μερικές ώρες την επιτυχία ή την αποτυχία του εξεταζόμενου, θεωρώ πως τα κλειδιά για την επιτυχία, ανεξάρτητα από το σύστημα, είναι η επιθυμία, ο σωστός προγραμματισμός και το μεθοδικό διάβασμα. Επέλεξα το ΟΠΑ, διότι είναι το Πανεπιστήμιο με το υψηλότερο επίπεδο Καθηγητών, με διεθνές κύρος, και πιστεύω πως σε 5-6 χρόνια θα έχω αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να έχω ένα ανταγωνιστικό επίπεδο που θα με βοηθήσει στην επαγγελματική μου ανέλιξη. Τέλος, ακούγοντας τις λέξεις “Έλληνας επιστήμονας”, σκέφτομαι ανθρώπους που δούλεψαν σκληρά και βοήθησαν την Ελλάδα να ακουστεί και να διακριθεί».

Η κοινότητά μας

Σωτηρία Κουτσαμπάση,
πρώτη στο Τμήμα
Διοικητικής Επιστήμης
και Τεχνολογίας

«Η επιτυχία μου στο ΟΠΑ με γεμίζει με ένα αίσθημα λύτρωσης και ικανοποίησης μετά από μια χρονιά που μόνο η λέξη “ένταση” μπορεί να τη χαρακτηρίσει. Γι’ αυτό και περιμένω το ΟΠΑ να μου προσφέρει τις κατάλληλες δεξιότητες ώστε σε πέντε χρόνια να μπορέσω να σταθώ δυναμικά στην αγορά εργασίας. Έχοντας ζήσει την εμπειρία των πανελλαδικών εξετάσεων, πιστεύω πως το μεγαλύτερο μειονέκτημα του εξεταστικού συστήματος είναι η προώθηση της επιφανειακής μάθησης, ενώ σημαντικό πλεονέκτημα αποτελεί η αξιοκρατία του. Όσον αφορά το ΟΠΑ, με εντυπωσίασαν τα σύγχρονα μαθήματα που παρέχει, καθώς μέσα από αυτά μπορώ να εξελιχθώ ως νέα επιστήμονας και να βελτιώσω με καινοτόμες ιδέες και εφαρμογές το βιοτικό επίπεδο της χώρας. Άλλωστε, ένας “Έλληνας επιστήμονας” αντιπροσωπεύει όχι μόνο την επιστήμη αλλά και το όνειρο κάθε νέου για την Ελλάδα...».

Αλέξανδρος Γεωργίου,
πρώτος στο Τμήμα
Οργάνωσης και Διοίκησης
Επιχειρήσεων

«Αισθάνομαι ιδιαίτερη περηφάνια και συγκίνηση για την επιτυχία μου και την εισαγωγή μου στο ΟΠΑ, καθώς το εξεταστικό σύστημα, μολονότι άκρως ανταγωνιστικό, αποτελεί ένα αξιοκρατικό σύστημα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Θεωρώ ότι το ΟΠΑ προσφέρει ένα εντυπωσιακά υψηλό επίπεδο σπουδών, καθώς και ποικίλες δυνατότητες για καινοτομία και εξέλιξη. Στόχος και φιλοδοξία μου είναι, σε πέντε χρόνια από τώρα, να μπορώ να αξιοποιήσω τις γνώσεις που θα αποκτήσω ώστε να αντεπεκτένω σε ένα απαιτητικό εργασιακό περιβάλλον, συμβάλλοντας με τον δικό μου τρόπο στην πρόοδο της χώρας μας και ενισχύοντας την εικόνα της στον κλάδο μου. Τέλος, ο όρος “Έλληνας επιστήμονας” σημαίνει για εμένα γνώση, προσπάθεια, δημόσιο ανθρώπινο δημιουργικούς, υπεύθυνους και έτοιμους να προσφέρουν στην κοινωνία».

Σωτήρης Παπαϊωάννου,
πρώτος στο Τμήμα
Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

«Η επιτυχία μου με γέμισε ενθουσιασμό και έκπληξη, καθώς δεν περίμενα ότι θα απέδιδα τόσο καλά. Η προετοιμασία ήταν κυρίως μια ψυχολογική δοκιμασία, με την αποστήθιση σε ορισμένα μαθήματα να αποτελεί μειονέκτημα, αλλά το εξεταστικό σύστημα παραμένει γενικά ένας δίκαιος τρόπος επιλογής υποψηφίων. Από το ΟΠΑ περιμένω γνώσεις, εφόδια και εμπειρίες, ενώ με εντυπωσίασε ιδιαίτερα ο συνδυασμός θεωρίας και πράξης στο πρόγραμμα σπουδών, που γεφυρώνει τον πανεπιστημιακό και τον επιχειρηματικό κόσμο. Σε πέντε χρόνια θα ήθελα να έχω ολοκληρώσει το πτυχίο μου και να συνεχίζω με μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό. “Έλληνας επιστήμονας” σημαίνει για εμένα γνώση, προσπάθεια, δημιουργικότητα και διάθεση να ξεχωρίσεις διεθνώς».

Αθανασία Πράττου,
πρώτη στο Τμήμα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας

«Η εισαγωγή μου στο ΟΠΑ με γέμισε χαρά και ηθική ικανοποίηση καθώς πέρασα στην πρώτη μου επιλογή και ανταμείφθηκαν οι κόποι μου. Αν και οι Πανελλαδικές αποτελούν ένα αξιοκρατικό και αντικειμενικό σύστημα, συχνά γεμίζουν τους μαθητές με υπερβολική πίεση και ένα αχρείαστο άγχος για το μέλλον τους. Για αυτό και ήταν πολύ σημαντικό για εμένα να περάσω αυτή τη χρονιά με ψυχραιμία και αισιοδοξία. Όσον αφορά το ΟΠΑ, έχουν κερδίσει την προσοχή μου οι ενδιαφέρουσες δράσεις, τα σύγχρονα και πρακτικά μαθήματα και ο έντονα εξωστρεφής χαρακτήρας του Πανεπιστημίου, μέσα από τα οποία θα ήθελα να ανοίξω τους ορίζοντές μου και να εξελιχθώ τόσο προσωπικά όσο και επαγγελματικά. Σε 5 χρόνια θα ήθελα να έχω τελειώσει τη φοίτησή μου και να έχω αξιοποιήσει προγράμματα Erasmus, ανοίγοντας πόρτες για μελλοντική ανέλιξη στο εξωτερικό. Πιστεύω πως πολλά νέα παιδιά σήμερα έχουν τις ικανότητες και τη θέληση να διαπρέψουν επιστημονικά. Αν μπορούσα να αλλάξω, λοιπόν, κάτι, θα ήταν να δημιουργήσω στην Ελλάδα ένα πιο φιλόξενο, επιστημονικά και επαγγελματικά, περιβάλλον που θα κρατήσει τη νέα γενιά από το να εγκαταλείψει τη χώρα της».

Αναστασία Σταμέλλου,
πρώτη στο Τμήμα Πληροφορικής

«Η επιτυχία μου με γέμισε χαρά, ανακούφιση και περηφάνια, καθώς ήταν το αποτέλεσμα μιας χρονιάς γεμάτης προσπάθεια. Αν έπρεπε να χαρακτηρίσω τη φετινή χρονιά με μία λέξη, θα ήταν “επιμονή”. Από το ΟΠΑ περιμένω να αποκτήσω γνώσεις και εμπειρίες, αλλά και να γνωρίσω νέους ανθρώπους. Σε πέντε χρόνια θα ήθελα να έχω ολοκληρώσει τις σπουδές μου και να έχω κάνει τα πρώτα μου επαγγελματικά βήματα. Αυτό που με εντυπωσιάζει περισσότερο στο ΟΠΑ είναι οι δυνατότητες που προσφέρει. Μεγαλύτερο μειονέκτημα του εξεταστικού συστήματος θεωρώ την πίεση που ασκείται στους μαθητές, ενώ πλεονέκτημα την αξιοκρατική πρόσβαση στην εκπαίδευση. Για εμένα, “Έλληνας επιστήμονας” είναι κάποιος με περιέργεια να εξελίσσεται και διάθεση να δημιουργεί».

Ιωσήφ Χατζηγεωργίου,
πρώτος στο Τμήμα Στατιστικής

«Νιώθω ευτυχισμένος, ικανοποιημένος και θριαμβευτής. Επέλεξα αυτό το Πανεπιστήμιο λόγω του κύρους, της αξιοπιστίας και της ποιότητάς του στη διδασκαλία, αλλά επέλεξα και τον τομέα της στατιστικής λόγω της αξίας της. Πιστεύω πως με αυτή οι διάφοροι τομείς της κοινωνίας και της επιστήμης μπορούν να κατανοήσουν τον χαοτικό και δυσνόητο κόσμο των δεδομένων έτσι ώστε να κινηθούν ορθά ως προς τα επόμενά τους βήματα. Με λίγα λόγια, θεωρώ ότι η στατιστική μετατρέπει το χάος της πληροφορίας σε τάξη. Τέλος, φαντάζομαι τον εαυτό μου σε 5 χρόνια να υποστηρίζει και να υπηρετεί αυτά που ανέφερα τώρα. Ευχαριστώ θερμά όσους με βοήθησαν σε αυτόν τον αγώνα και σε όσους θα με βοηθήσουν».

Η Ευρώπη επιταχύνει στην κούρσα της Τεχνητής Νοημοσύνης, αλλά ένα διευρυνόμενο χάσμα θέτει σε κίνδυνο την πρόοδό της

Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις βελτίωσαν ταχύτερα τους τελευταίους έξι μήνες την ετοιμότητά τους όσον αφορά την Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) σε σχέση με τις εταιρείες της Βόρειας Αμερικής, αν και αυτές εξακολουθούν να διατηρούν το συνολικό προβάδισμα

Οι μεγαλύτερες εταιρείες της Ευρώπης δείχνουν ότι μειώνουν το χάσμα ετοιμότητας για την TN (AI readiness) σε σχέση με τη Βόρεια Αμερική. Ωστόσο, ένα αυξανόμενο χάσμα μεταξύ μεγάλων και μικρότερων επιχειρήσεων ενδέχεται να ανακόψει την πρόοδο της περιοχής, σύμφωνα με την πρώτη έκδοση του Accenture AI Progress Barometer.

Η ετοιμότητα για την TN αναφέρεται στους βασικούς πυλώνες που χρειάζονται οι οργανισμοί, ώστε να μεγιστοποιήσουν την αξία που αποκομίζουν από την TN, όπως η ύπαρξη ποιοτικών και εύκολα προσβάσιμων δεδομένων, ενός κατάλληλα καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού και φυσικά των απαραίτητων διαδικασιών.

Το **Accenture AI Progress Barometer** παρακολουθεί την εξέλιξη της ετοιμότητας για TN σε ~ 3.000 από τις μεγαλύτερες εταιρείες παγκοσμίως, συγκρίνοντας κάθε εταιρεία με τους ομοειδείς οργανισμούς του κλά-

δου και της γεωγραφικής της περιοχής. Οι εταιρείες βαθμολογούνται σε μια κλίμακα από το 0 έως το 100, όπου το 100 αντιπροσωπεύει το υψηλότερο επίπεδο ετοιμότητας μεταξύ των εταιρειών που αξιολογήθηκαν.

Σύμφωνα με το Barometer, οι ευρωπαϊκές εταιρείες βελτίωσαν τη βαθμολογία κατά 1,6 μονάδες τους τελευταίους έξι μήνες, έναντι βελτίωσης 1,1 στη Βόρεια Αμερική. Αν και αυτά τα πρώτα σημάδια προόδου για την Ευρώπη θα πρέπει να επιβεβαιωθούν και στις επόμενες εκδόσεις του Barometer, οι εταιρείες της Βόρειας Αμερικής εξακολουθούν να διατηρούν υψηλότερο συνολικό επίπεδο ετοιμότητας, με μέση βαθμολογία 48,9/100 έναντι 43,1/100 των ευρωπαϊκών εταιρειών.

Τα στοιχεία αναδεικνύουν επίσης μια διευρυνόμενη απόκλιση στο εσωτερικό της ίδιας της Ευρώπης. Οι μεγαλύτερες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις (με επί-

σιο κύκλο εργασιών άνω των \$10 δισ.) βρίσκονται πλέον μόλις 2,1 μονάδες πίσω από τους αντίστοιχους οργανισμούς της Βόρειας Αμερικής (47,4 έναντι 49,5). Αντιθέτως, οι μικρότερες ευρωπαϊκές εταιρείες υπολείπονται των αντίστοιχων βορειοαμερικανικών κατά 7,6 μονάδες (40,5 έναντι 48,1), γεγονός που αποτυπώνει μια έντονη υστέρηση που ενδέχεται να επιβαρύνει τη μελλοντική ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης.

Το χάσμα αυτό είναι σημαντικά μεγαλύτερο στην Ευρώπη απ' ό,τι στη Βόρεια Αμερική, υπογραμμίζοντας τον κίνδυνο οι μικρότερες επιχειρήσεις να μείνουν εκτός του επόμενου κύματος παραγωγικότητας και ανάπτυξης που θα καθοδηγείται από την TN, εάν δεν επιταχύνουν τις επενδύσεις που απαιτούνται για την αξιοποίηση της TN σε μεγάλη κλίμακα.

Ο ρυθμός προόδου διαφέρει επίσης σημαντικά μεταξύ χωρών

αλλά και κλάδων. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις στη Γαλλία (+5 μονάδες, στις 43,1), στο Ηνωμένο Βασίλειο (+4,8 μονάδες, στις 44,5) και στην Ισπανία (+4,6 μονάδες, στις 39,9) κατέγραψαν τις μεγαλύτερες βελτιώσεις σε επίπεδο ετοιμότητας.

Οι 10 από τους 18 κλάδους που παρακολουθεί το Barometer παρουσίασαν συνολική βελτίωση στην ετοιμότητα για TN. Οι ασφαλιστικές εταιρείες (+8 μονάδες, στις 48,6), οι επιχειρήσεις του ταξιδιωτικού και τουριστικού κλάδου (+5,7 μονάδες, στις 46,7) και οι εταιρείες καταναλωτικών αγαθών (+5,2 μονάδες, στις 43,7) σημείωσαν τις ταχύτερες βελτιώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο ασφαλιστικός κλάδος βρέθηκε στην κορυφή της κατάταξης, αντανakλώντας τις σημαντικές επενδύσεις στον μετασχηματισμό διαδικασιών και στον εκσυγχρονισμό των υποδομών δεδομένων.

Η πρόοδος αυτή αντανakλά τη μετάβαση από τον πειραματισμό

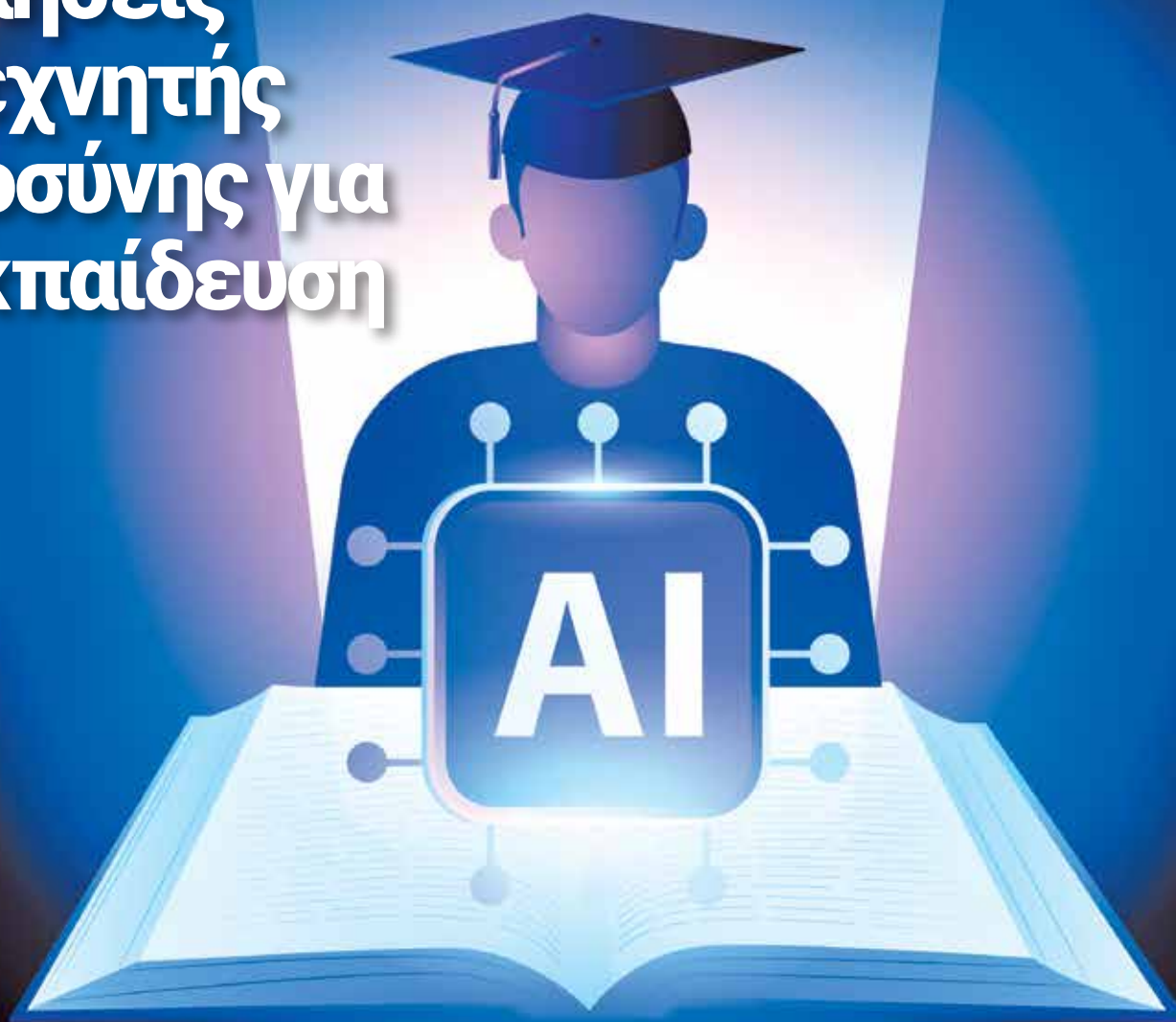
στην υλοποίηση λύσεων TN σε μεγάλη κλίμακα. Όλο και περισσότερες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αρχίζουν να επανασχεδιάζουν τις επιχειρησιακές τους διαδικασίες με τη βοήθεια της TN, ενώ παράλληλα βελτιώνουν τα δεδομένα τους και αναβαθμίζουν τις δεξιότητες των ανθρώπων τους.

Για παράδειγμα, οι ασφαλιστικές εταιρείες δεν εφαρμόζουν απλώς λύσεις TN πάνω στις υφιστάμενες διαδικασίες τους, αλλά επανασχεδιάζουν συνολικά τον τρόπο λειτουργίας τους. Οι απλές αποζημιώσεις μπορούν πλέον να αυτοματοποιηθούν πλήρως, από την εκτίμηση της ζημιάς έως την αποζημίωση, ενώ οι πιο σύνθετες περιπτώσεις προωθούνται σε εξειδικευμένους εμπειρογνώμονες. Αυτός ο ανασχεδιασμός είναι εφικτός μόνο όταν υπάρχουν καθαρά, ενοποιημένα και προσβάσιμα δεδομένα, καθώς και κατάλληλα εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Οι τρεις μεγάλες προκλήσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης για την εκπαίδευση

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΟΣ

ΔΙΟΜΗΔΗΣ
ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ

Καθηγητής του
Τμήματος Διοικητικής
Επιστήμης και
Τεχνολογίας του
Οικονομικού
Πανεπιστημίου
Αθηνών και του
Τμήματος Τεχνολογίας
Λογισμικού του
Πολυτεχνείου του
Ντελφτ

Η πρόσφατη αλματώδης ανάπτυξη της Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ) αλλάζει δραματικά τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουμε τη γνώση, την εργασία, τη δημιουργικότητα, ακόμα και την ανθρώπινη σκέψη. Το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να προσαρμοστεί σε τρεις τομείς.

Ο πρώτος αφορά την **αξιολόγηση των εκπαιδευομένων**. Οι εφαρμογές ΤΝ μπορούν πλέον να ανταποκριθούν εξαιρετικά σε πολλές τυπικές εκπαιδευτικές εργασίες. Συνεπώς, ο κύριος όγκος της αξιολόγησης πρέπει να μεταφερθεί στο ελεγχόμενο περιβάλλον της τάξης. Παράλληλα, θα βοηθήσουν τεχνολογικές πρωτοβουλίες εταιρειών ΤΝ για τον περιορισμό της χρήσης της ως «λυσάρι». Τέλος, πρέπει να καλλιεργείται καθολικά η υπεύθυνη χρήση της ΤΝ.

Ο δεύτερος καλύπτει το **περιεχόμενο της εκπαίδευσης**. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα πρέπει να μειώσουν την έμφαση σε γνώσεις και δεξιότητες που απαξιώνονται από τη νέα τεχνολογία· ίσως η καλλιέργεια θα έχει την τύχη της καλλιγραφίας. Ταυτόχρονα, η εκπαίδευση θα πρέπει να καλύψει έναν νέο τρόπο ανθρώπινης σκέψης και δράσης: αυτόν στον οποίο ο άνθρωπος δουλεύει συνεργατικά με συστήματα ΤΝ.

Ο τρίτος και βαθύτερος τομέας αφορά τον ρόλο της εκπαίδευσης. Μέσα σε τέσσερα χρόνια περάσαμε από τις εύγλωττες αλλά συχνά εσφαλμένες απαντήσεις του ChatGPT σε συστήματα που λύνουν εμβληματικά μαθηματικά προβλήματα αλλά και που συνωμοτούν για να κοροϊδέψουν τους δημιουργούς τους. Αυτή η πρόοδος μας αναγκάζει να σκεφτούμε δύο ακραία σενάρια. Στο αισιόδοξο σενάριο της αφθονίας, η ΤΝ και η ρομποτική καλύπτουν μεγάλο μέρος της ανθρώπινης εργασίας και η ανάγκη για απασχόληση υποχωρεί. Τότε σχολεία και πανεπιστήμια θα πρέπει να δώσουν έμφαση στην παιδεία: στην πνευματική και πολιτισμική καλλιέργεια και στην αυτοπραγμάτωση ανθρώπων για τους οποίους η εργασία δεν αποτελεί πλέον τον κεντρικό άξονα της ζωής.

Στο αντίθετο, εφιαλτικό σενάριο, ανεξέλεγκτα ή εχθρικά συστήματα ΤΝ απειλούν τις υποδομές και την ίδια την κοινωνία. Τότε η εκπαίδευση επιστρέφει στα θεμελιώδη: επιβίωση, ανθεκτικότητα, τεχνική γνώση και διατήρηση της απαιτούμενης φλόγας για την αναγέννηση μιας σοφότερης κοινωνίας από τις στάχτες της. Όποιο μέλλον κι αν επικρατήσει, το κρίσιμο στοίχημα της εκπαίδευσης είναι να διατηρήσει τον άνθρωπο ικανό να καθορίζει ο ίδιος τη θέση της στον κόσμο.

Τι Πανεπιστήμιο χρειαζόμαστε στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης;

Ας φανταστούμε έναν νέο φοιτητή που έχει μπροστά του μια δύσκολη εργασία για το μάθημα που παρακολουθεί στο πρώτο έτος των σπουδών του. Αντί να περάσει ώρες στη βιβλιοθήκη, να συζητήσει με συμφοιτητές του, να ρωτήσει τις απορίες του στον καθηγητή και να προσπαθήσει να βρει μόνος του τη λύση, προστρέχει σε ένα εργαλείο Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) και παίρνει μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα μια ολοκληρωμένη έτοιμη απάντηση.

Η τεχνολογία έκανε αυτό που της ζητήθηκε. Βοήθησε όμως τον φοιτητή να μάθει και να αναπτύξει τις ικανότητές του; Έκανε, δηλαδή, τη δουλειά που περιμένουμε να κάνει το Πανεπιστήμιο για τους φοιτητές μας; Σε αυτή την περίπτωση, προφανώς όχι. Έκανε ακριβώς το αντίθετο: υποκατέστησε μια σημαντική διαδικασία μέσα από την οποία ο φοιτητής θα μπορούσε να μάθει.

Πρόσφατα, το Massachusetts Institute of Technology (MIT), ένα από τα πιο φημισμένα Πανεπιστήμια του κόσμου, δημοσίευσε το πόρισμα ειδικής επιτροπής για τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης στην πανεπιστημιακή διδασκαλία, μάθηση και έρευνα, χαρακτηρίζοντάς το ως «πρόσκληση για δράση». Το πόρισμα του MIT αξίζει να μελετηθεί προσεκτικά, γιατί μας προτρέπει να σκεφτούμε ξανά τον ρόλο της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στην εποχή της TN.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι αντίπαλος ή συνεργάτης;

Μετά την αρχική ευφορία για τις απροσδόκητες δυνατότητες της Τεχνητής Νοημοσύνης, ένας έντονος προβληματισμός αναπτύσσεται στην εκπαιδευτική κοινότητα. Θα αντιγράψουν οι

Του **ΔΗΜΗΤΡΙΗ ΣΑΜΠΑΝΟΥ**, Καθηγητή και Διευθυντή Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ηλεκτρονική Μάθηση» του Τμήματος Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς

Χρειαζόμαστε ένα διαφορετικό Πανεπιστήμιο, που αξιοποιεί τις δυνατότητες της TN, ώστε να κάνει τη μάθηση βαθύτερη και τους ανθρώπους πιο ικανούς να σκέφτονται, να δημιουργούν και να συνδιαμορφώνουν το μέλλον τους

φοιτητές; Θα γράφουν οι μηχανές τις εργασίες; Θα αντικαταστήσει η TN τους καθηγητές; Θα χρειάζονται τα Πανεπιστήμια στο μέλλον; Όλα αυτά είναι εύλογα ερωτήματα. Δεν αγγίζουν όμως το βαθύτερο πρόβλημα. Το ουσιαστικό ερώτημα είναι αν θα χρησιμοποιήσουμε την Τεχνητή Νοημοσύνη για να κάνουμε τη μάθηση καλύτερη ή αν θα της αναθέσουμε να κάνει για λογαριασμό μας ακριβώς εκείνα τα πράγματα μέσω των οποίων μαθαίνουμε.

Η ουσιαστική μάθηση είναι μια επίπονη και δημιουργική διαδικασία. Είναι η προσπάθεια να κατανοήσουμε ή να ορίσουμε ένα πρόβλημα, να κάνουμε λάθος, να λάβουμε ανατροφοδότηση και καθοδήγηση, να ξαναπροσπαθήσουμε, να συζητήσουμε, να αμφισβητήσουμε, να επιχειρηματολογήσουμε και τελικά να δημιουργήσουμε τη δική μας λύση με κριτικό πνεύμα και τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία.

Το αποτέλεσμα της ουσιαστικής μάθησης δεν είναι οι βαθμοί σε ένα μάθημα ή η απόκτηση ενός πτυχίου. Είναι η **εξέλιξη των φοιτητών**, μέσω της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, σε **υπεύθυνους, ικανούς και δημιουργικούς επαγγελματίες και ενεργούς, δημοκρατικούς πολίτες**.

Κατά συνέπεια, η εκπαίδευση πρέπει να συνεχίσει να καλλιεργεί την ικανότητα του ανθρώπου να ανακαλύπτει, να επιλύει προβλήματα, να συνεργάζεται, να δημιουργεί νέα γνώση. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τεχνητή Νοημοσύνη, υπό προϋποθέσεις, μπορεί να λειτουργήσει ως ένα ισχυρό εργαλείο υποστήριξης της μάθησης. Το ζητούμενο, επομένως, είναι να σχεδιάσουμε μια **ουσιαστική συνεργασία του ανθρώπου και της TN**, τέτοια ώστε η τεχνολογία να ενισχύει τη μαθησιακή διαδικασία χωρίς να την υποκαθιστά.

Μήπως πρέπει να αλλάξουμε το «τι και πώς εξετάζουμε»;

Με την ευρεία χρήση εργαλείων TN, μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τα Πανεπιστήμια αφορά την αξιόπιστη αξιολόγηση των ακαδημαϊκών επιδόσεων, και κυρίως της ουσιαστικής μάθησης των φοιτητών. Αν ένας φοιτητής μπορεί να ζητήσει από ένα εργαλείο TN να γράψει μια εργασία, τότε η απαγόρευση της TN δεν λύνει το πρόβλημα. Πολύ περισσότερο, η προσπάθεια να εντοπίσουμε εκ των υστέρων αν ένα κείμενο γράφτηκε από άνθρωπο ή από μηχανή δεν μπορεί να αποτελέσει τη βάση μιας σύγχρονης εκπαιδευτικής πολιτικής. Μήπως, λοιπόν, πρέπει να αλλάξουμε το «**τι και πώς εξετάζουμε**»; Αρκεί να ζητάμε ένα δοκίμιο, ένα κώδικα ή οποιοδήποτε άλλο παραγόμενο προϊόν ως τεκμήριο της μάθησης, δηλαδή ως τεκμήριο επίτευξης των μαθησιακών στόχων ενός μαθήματος; Μήπως πρέπει να ζητάμε από τον φοιτητή να εξηγήσει **πώς** έφτασε στη λύση, να παρουσιάσει και να υπερασπιστεί τη θέση του, να αξιολογήσει μια απάντηση που παρήγαγε η TN, να εντοπίσει τα λάθη και τις αδυναμίες της και να εξηγήσει πώς συνεργάστηκε με τους συμφοιτητές του και την TN; Το πόρισμα του MIT αναδεικνύει την ανάγκη επανεξέτασης της αξιολόγησης στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση και, ταυτόχρονα, της συστηματικής παιδαγωγικής υποστήριξης για την ανάπτυξη μετα-γνωστικών ικανοτήτων, αναστοχασμού και κριτικής σκέψης, που ενισχύουν την ατομική και τη συλλογική αυτενέργεια (agency) των φοιτητών στη μαθησιακή διαδικασία.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη μάς αναγκάζει, επομένως, να μεταποτίσουμε το επίκεντρο της αξιολόγησης: να μην εξετάζουμε απλώς **τι γνωρίζει ένας φοιτητής** αλλά

τι μπορεί να κάνει με αυτά που γνωρίζει, πώς σκέφτεται, πώς τεκμηριώνει τις επιλογές του και πώς δημιουργεί αξία με τη γνώση του, συχνά σε συνεργασία με την TN. Άλλωστε, αυτό είναι που θα του ζητηθεί και στον επαγγελματικό του βίο.

Θα καταργήσει η Τεχνητή Νοημοσύνη τα Πανεπιστήμια;

Σημαντικό στοιχείο της εμπειρίας των πανεπιστημιακών σπου-

ΑΦΙΕΡΩΜΑ **Εκπαίδευση και Τεχνητή Νοημοσύνη**

δών είναι η ενεργή συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία και η **συμμετοχή σε μια κοινότητα ανθρώπων που μαθαίνουν μαζί** μέσα από τον διάλογο, τη διαπραγμάτευση, τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση. Το Πανεπιστήμιο είναι πάνω απ' όλα οι **άνθρωποι**. Είναι ο φοιτητής που συζητά με τον συμφοιτητή του. Είναι η διαφωνία μέσα σε μια ομάδα εργασίας. Είναι η ερώτηση που κάνει κάποιος στο γραφείο του καθηγητή. Είναι το

εργαστήριο όπου ένα πείραμα αποτυγχάνει και πρέπει να ξαναγίνει. Είναι η αυτοπεποίθηση που οικοδομείται όταν λύνουμε ένα δύσκολο πρόβλημα. Το πόρισμα του MIT προειδοποιεί ότι η μη ορθή χρήση της ΤΝ μπορεί να υπονομεύσει θεμελιώδεις πανεπιστημιακές εμπειρίες, όπως οι ομάδες μελέτης, η συνεργασία με τους καθηγητές, η εμπειρία της ανακάλυψης και της οικοδόμησης της γνώσης. Γι' αυτό η ανθρώπινη και κοι-

νωνική διάσταση της πανεπιστημιακής ζωής στην εποχή της ΤΝ αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία. Όσο περισσότερες γνωστικές εργασίες μπορούν να ανατεθούν σε μια μηχανή τόσο μεγαλύτερη αξία αποκτούν οι **ανθρώπινες εμπειρίες που δεν μπορούν, και δεν πρέπει, να αυτοματοποιηθούν**: η συνεργασία, ο διάλογος, η αμφισβήτηση, η δημιουργικότητα, η εμπιστοσύνη και η κοινή αναζήτηση της γνώσης.

Το ουσιαστικό ερώτημα είναι αν θα χρησιμοποιήσουμε την Τεχνητή Νοημοσύνη για να κάνουμε τη μάθηση καλύτερη ή αν θα της αναθέσουμε να κάνει για λογαριασμό μας ακριβώς εκείνα τα πράγματα μέσω των οποίων μαθαίνουμε

Πώς να δράσουμε;

Αξιολογώντας το εύρος και το βάθος της επίδρασης της ΤΝ, είναι προφανές ότι απομονωμένες και αποσπασματικές πρωτοβουλίες μεμονωμένων καθηγητών ή ακόμη και Πανεπιστημίων δεν επαρκούν. Χρειάζεται μια **εθνική στρατηγική για την Τεχνητή Νοημοσύνη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση**, με σαφείς κατευθύνσεις αλλά και την απαραίτητη ευελιξία ώστε να προσαρμόζεται στις εξελίξεις της τεχνολογίας, καθώς και τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές μεταβολές. Πέντε κατευθύνσεις θεωρώ ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικές:

- **Ενσωμάτωση της ανάπτυξης ικανοτήτων Τεχνητής Νοημοσύνης (AI Literacy) στα προγράμματα προπτυχιακών σπουδών, ανεξάρτητα από το γνωστικό αντικείμενο.** Η ικανότητα κατανόησης, αξιολόγησης και υπεύθυνης αξιοποίησης της ΤΝ αποτελεί πλέον σημαντικό προσόν για κάθε απόφοιτο.
- **Συστηματική αξιοποίηση εργαλείων ΤΝ στη διδασκαλία και τη μάθηση, με σαφείς και διαφανείς κανόνες ορθής, υπεύθυνης και ηθικής χρήσης.** Όλοι πρέπει να γνωρίζουν τι επιτρέπεται, τι δεν επιτρέπεται και, κυρίως, γιατί.
- **Επανασχεδιασμός της αξιολόγησης της επίτευξης των μαθησιακών στόχων κάθε μαθησίου και κάθε προγράμματος σπουδών.** Αυτό είναι απαραίτητο τόσο για την αξιοπιστία των τίτλων σπουδών όσο και για την ουσιαστική προετοιμασία των αποφοίτων.

- **Συστηματική επαγγελματική ανάπτυξη του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού στην αξιοποίηση της ΤΝ.** Ενεργοποίηση ομάδων συνεργασίας, συλλογικού πειραματισμού, αναστοχασμού και ανταλλαγής εμπειριών, καθώς και πρακτική καθοδήγηση και υποστήριξη.
- **Ευέλικτοι μηχανισμοί παρακολούθησης, επικαιροποίησης και προσαρμογής των κανόνων και των ρυθμιστικών πλαισίων.** Η ΤΝ εξελίσσεται πολύ ταχύτερα από τους παραδοσιακούς κύκλους σχεδιασμού εκπαιδευτικής πολιτικής. Οι κανόνες μας, επομένως, πρέπει να μπορούν να εξελίσσονται μαζί της.

Τι Πανεπιστήμιο χρειαζόμαστε στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης;

Η Τεχνητή Νοημοσύνη μάς υποχρεώνει να ξανασκεφτούμε τι σημαίνει «μαθαίνω», «διδάσκω» και «αξιολογώ». Ιστορικά, τα Πανεπιστήμια καλούνται διαρκώς να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της εποχής τους. Η πρόκληση της ΤΝ δεν αποτελεί εξαίρεση. Συνεπώς, δεν χρειαζόμαστε λιγότερο Πανεπιστήμιο στην εποχή της ΤΝ. Χρειαζόμαστε ένα διαφορετικό και καλύτερο Πανεπιστήμιο, που αξιοποιεί τις δυνατότητες της ΤΝ, ώστε να κάνει τη μάθηση βαθύτερη, τη διδασκαλία ουσιαστικότερη και τους ανθρώπους πιο ικανούς να σκέφτονται, να δημιουργούν και να συνδιαμορφώνουν το μέλλον τους.

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αντικαταστάτης ή Βοηθός;

Εκίνησα να γράφω αυτό το άρθρο σε ένα αεροδρόμιο, όπου συχνά αφήνομαι να παρατηρώ τον κόσμο. Σχεδόν όλοι γύρω μου είναι προσηλωμένοι σε ένα κινητό τηλέφωνο: από τα μικρότερα παιδιά μέχρι τους πιο ηλικιωμένους. Κανένα βιβλίο, καμία εφημερίδα, ελάχιστα ακουστικά, αλλά αμέτρητες οθόνες. Εξαιρώ όσους περπατούν, αν και ακόμη και ανάμεσά τους πολλοί κρατούν το κινητό στο χέρι.

Ομολογώ ότι υπάρχει σε αυτή την εικόνα και μια ησυχία που με γοητεύει. Είναι όμως ταυτόχρονα αποκαλυπτική. Μέσα από

Του **ΙΩΑΝΝΗ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ**,
Επικουρου Καθηγητή
του Τμήματος
Πληροφορικής
του ΟΠΑ

αυτές τις οθόνες περνά σήμερα ένα μεγάλο μέρος της πληροφορίας, της επικοινωνίας και των στοιχείων που διαμορφώνουν καθημερινά απόψεις. Τα τελευταία χρόνια εμφανίστηκε ένας ακόμη λόγος να έχουμε επαφή με τις οθόνες: η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN). Μοντέλα που απαντούν σε ερωτήματα, προτείνουν ιδέες, εξηγούν έννοιες και αναζητούν πληροφορίες. Όσο περισσότερα περνούν μέσα από αυτά, τόσο μεγαλύτερη σημασία αποκτά το ποιος τα σχεδιάζει και με ποια κριτήρια.

Η εκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά εκεί, γιατί είναι σε θέση να εξοπλίσει τη μελλοντική γενιά με ικανότητες και να την προστατεύσει από αόρατους κινδύνους. Και το ζήτημα δεν είναι μόνο πώς χρησιμοποιούμε αυτά τα μοντέλα αλλά και ποιος τα φτιάχνει.

Στα αμφιθέατρα των Πανεπιστημίων, οι φοιτητές συζητούν πλέον ανοιχτά για τη χρήση της TN. Ανακαλύπτουν ότι διάφορα μοντέλα TN μπορούν να απαντήσουν σε ερωτήσεις εξετάσεων, να λύσουν ασκήσεις και να εξηγήσουν υπάρχουσες λύσεις. Κάποιοι μοιράζονται μάλιστα, σχεδόν αδιάφορα, ότι με τη βοήθειά τους πήραν εύκολα πολύ υψηλούς βαθμούς. Δημιουργείται έτσι η εντύπωση ότι κάποιος μπορεί όχι απλώς να περάσει ένα μάθημα, αλλά ακόμη και να αριστεύσει, χωρίς η επίδοσή του να αντιστοιχεί πάντοτε στις γνώσεις του. Το πρόβλημα, όμως, δεν τελειώνει με τον βαθμό. Με αυτό το πτυχίο ο απόφοιτος θα αναζητήσει το επόμενο βήμα. Θα φτάσει πιθανώς σε μια συνέντευξη, σε μια πρακτική άσκηση ή στην πρώτη του εργασία.

Εκεί η απόσταση ανάμεσα στον βαθμό και στις πραγματικές του γνώσεις μπορεί να γίνει εμφανής. Και τότε δεν πλήττεται μόνο ο ίδιος. Πλήττεται, έστω λίγο, και η αξιοπιστία του ιδρύματος από το οποίο αποφοίτησε. Στα ίδια αμφιθέατρα, οι διδάσκοντες αφιερώνουν ώρες σε διαδικασίες που θα μπορούσαν να επιταχυνθούν με τεχνολογική βοήθεια, ενώ εμφανίζονται πλέον και θεμελιώδη ερωτήματα. Στον προγραμματισμό, για παράδειγμα, έχει ακόμη νόημα να ζητείται από έναν φοιτητή να γράψει στο χαρτί πολλές γραμμές πηγαίου κώδικα, όταν στην επαγγελματική του ζωή είναι πολύ πιθανότερο να κληθεί να ελέγξει, να διορθώσει, να εξηγήσει ή να βελτιώσει κώδικα που παρήγαγε ένα σύστημα TN; Ίσως, επομένως, το ερώτημα να μην είναι μόνο πώς θα εμποδίσουμε τη χρήση της TN στις εξετάσεις αλλά τι ακριβώς θέλουμε πλέον να εξετάζουμε. Αν θέλαμε να μείνουμε μόνο

στα αρνητικά, θα μπορούσαμε να σταματήσουμε εδώ. Υπάρχει όμως και η άλλη πλευρά. Οι διδάσκοντες μπορούν πλέον να σχεδιάζουν θέματα εξετάσεων γρηγορότερα, να εντοπίζουν πιθανές ασάφειες, να δημιουργούν παραλλαγές ασκήσεων, να εμπλουτίζουν τις διαλέξεις τους με παραδείγματα και να ανανεώνουν το εκπαιδευτικό τους υλικό με πολύ μικρότερο κόστος χρόνου. Παρόμοιες δυνατότητες έχουν και οι φοιτητές. Μπορούν οποιαδήποτε στιγμή, από το κινητό ή τον υπολογιστή τους, με μικρό ή και καθόλου αντίτιμο, να αναζητήσουν μια διαφορετική εξήγηση μιας δύσκολης έννοιας, περισσότερα παραδείγματα ή βοήθεια για να καταλάβουν τα λάθη τους. Δεν σημαίνει, βέβαια, ότι οι απαντήσεις είναι πάντοτε σωστές. Τα μοντέλα κάνουν λάθη και συχνά τα παρουσιάζουν με αυτοπεποίθηση. Ακριβώς γι' αυτό, όμως, η σωστή χρήση

Ούτε η άκριτη αποδοχή ούτε η πλήρης άρνηση της TN προετοιμάζουν μαθητές και φοιτητές για το περιβάλλον στο οποίο θα ζήσουν. Η κατανόηση του τρόπου λειτουργίας, των δυνατοτήτων και των περιορισμών της μπορεί, αντιθέτως, να τους επιτρέψει να τη χρησιμοποιούν κριτικά και υπεύθυνα

Αφιέρωμα **Εκπαίδευση και Τεχνητή Νοημοσύνη**

Πανεπιστήμια, σχολεία, βιβλιοθήκες και άλλοι φορείς μπορούν να συνεργαστούν και να αξιοποιήσουν τους ερευνητές της Πληροφορικής, της Παιδαγωγικής, της Φιλολογίας, της Νομικής και άλλων πεδίων για την ανάπτυξη μοντέλων ΤΝ με εκπαιδευτική αποστολή

τους απαιτεί κατανόηση και κριτική σκέψη.

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση οι αλλαγές είναι πιο προφανείς. Από τον Μάιο του 2026, υπάρχει κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ Β' 2639/12.05.2026) που ορίζει πότε επιτρέπεται η χρήση εργαλείων ΤΝ στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση: κατά κανόνα όχι στις εξετάσεις, ενώ στις σχολικές εργασίες η χρήση τους μπορεί να γίνεται σύμφωνα με τις οδηγίες του εκπαιδευτικού, αρκεί η εργασία να παραμένει ουσιαστικά προϊόν της προσωπικής προσπάθειας και κατανόησης του μαθητή. Παράλληλα, ο Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός Τεχνητής Νοημοσύνης φέρνει μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου σε ουσιαστική επαφή με τη μηχανική μάθηση και τις εφαρμογές της. Στον διαγωνισμό αυτόν, οι μαθητές καλούνται να κατανοήσουν βασικές αρχές της ΤΝ αλλά και να λύ-

σουν προβλήματα με τη βοήθεια μοντέλων. Από τον διαγωνισμό συγκροτείται η ελληνική εθνική ομάδα, η οποία ήδη κατέκτησε μετάλλια στις πρόσφατες Διεθνείς Ολυμπιάδες ΤΝ. Αυτή ακριβώς η μετάβαση, από τον παθητικό χρήστη (ή τον παθητικό αρνητή) στον ενημερωμένο δημιουργό, μπορεί να αποτελέσει έναν νέο εκπαιδευτικό στόχο. Γιατί ούτε η άκριτη αποδοχή ούτε η πλήρης άρνηση της ΤΝ προετοιμάζουν μαθητές και φοιτητές για το περιβάλλον στο οποίο θα ζήσουν. Η κατανόηση του τρόπου λειτουργίας, των δυνατοτήτων και των περιορισμών της μπορεί, αντιθέτως, να τους επιτρέψει να τη χρησιμοποιούν κριτικά και υπεύθυνα.

Στην αγορά εργασίας αυτή η ικανότητα αποτελεσματικής και κριτικής χρήσης εργαλείων ΤΝ αποκτά ολοένα μεγαλύτερη σημασία. Πολλοί μηχανικοί λογισμικού, για παράδειγμα, χρησιμοποιούν συστηματικά εργαλεία

που βασίζονται στην ΤΝ για την παραγωγή, τον έλεγχο και την τεκμηρίωση κώδικα. Αντίστοιχες πρακτικές εμφανίζονται πλέον και σε άλλα επαγγέλματα.

Το Πανεπιστήμιο μπορεί να προετοιμάσει τους φοιτητές για τις πραγματικές συνθήκες που θα αντιμετωπίσουν. Ίσως, για παράδειγμα, οι εργασίες σε μια σχολή Πληροφορικής να επιτρέπουν τη συνεργασία με μοντέλα ΤΝ, ζητώντας όμως από τον φοιτητή να παραδίδει και την επικοινωνία του με αυτά, να αιτιολογεί τις επιλογές του και να εξηγεί τι άλλαξε, τι απέρριψε και γιατί. Με αυτόν τον τρόπο δεν αξιολογείται μόνο το τελικό αποτέλεσμα. Αξιολογείται και ο τρόπος σκέψης.

Άλλωστε, φαίνεται ότι θα συνυπάρχουν όλο και περισσότερο δύο τύποι φοιτητών: εκείνοι που χρησιμοποιούν την τεχνολογία ως **αντικαταστάτη** της δικής τους σκέψης και εκείνοι που τη χρησιμοποιούν ως βοηθό της. Η διαφορά είναι μεγάλη. Και πολ-

λές φορές αρκεί μια σύντομη συζήτηση πάνω σε μια εργασία για να γίνει εμφανής. Δεν θα ήταν παράξενο, επομένως, αν μία από τις συνέπειες της εξάπλωσης της ΤΝ στα Πανεπιστήμια ήταν η επιστροφή, τουλάχιστον εν μέρει, στην προφορική αξιολόγηση.

Η εκπαίδευση μπορεί επίσης να βοηθήσει να διαχωριστούν δύο έννοιες που συχνά συγχέονται: η ΤΝ ως επιστημονικό πεδίο και τα εμπορικά προϊόντα που βασίζονται σε αυτή. Τα περισσότερα μοντέλα που γνωρίζουν σήμερα μαθητές και φοιτητές αναπτύσσονται από επιχειρήσεις και υπηρετούν εμπορικούς στόχους. Ακόμη και αν είναι χρήσιμα για την εκπαίδευση, δεν σχεδιάστηκαν με βάση τις ανάγκες της. Η πραγματικότητα αυτή δεν είναι μονόδρομος. Πανεπιστήμια, σχολεία, βιβλιοθήκες και άλλοι φορείς μπορούν να συνεργαστούν και να αξιοποιήσουν τους ερευνητές της Πληροφορικής, της Παιδαγωγικής, της Φιλο-

λογίας, της Νομικής και άλλων πεδίων για την ανάπτυξη μοντέλων ΤΝ με εκπαιδευτική αποστολή. Μπορούν, για παράδειγμα, να αξιοποιούν υπολογιστική υποδομή όπως ο «Φάρος» και κείμενα με κατάλληλες άδειες. Κυρίως, όμως, θα μπορούν να ελέγχονται βάσει αρχών που δεν ορίζονται από έναν μόνο κατασκευαστή, αλλά από την ίδια την ακαδημαϊκή κοινότητα. Τέτοιες συνεργασίες δεν είναι εύκολο να πραγματοποιηθούν. Αξίζουν όμως ήδη πριν παραχθεί το πρώτο μοντέλο, γιατί αφήνουν πίσω τους κάτι που λείπει σήμερα: δίκτυα ικανά να αντιδρούν γρήγορα στις τεχνολογικές αλλαγές. Άλλωστε, το ερώτημα δεν είναι αν η ΤΝ θα μπει στην εκπαίδευση· έχει ήδη μπει. Είναι αν η εκπαίδευση θα διαμορφώσει ανθρώπους που απλώς τη χρησιμοποιούν ή ανθρώπους που μπορούν να την κατανοούν, να την αμφισβητούν και, τελικά, να τη διαμορφώνουν.

Του **THOMAS OVERKLIFT**, Λέκτορα στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο του Ντελφτ, στην Ολλανδία

Του **ANDY ZAIDMAN**, Καθηγητή Μηχανικής Λογισμικού στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο του Ντελφτ, στην Ολλανδία.

Σύνοψη και ελληνική απόδοση: **ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ**

Κάθε χρόνο, πρωτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες Πληροφορικής φτάνουν στο Πανεπιστήμιο με ένα εύλογο ερώτημα: αφού η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί ήδη να γράφει προγράμματα, γιατί να αφιερώσουν μήνες για να μάθουν να το κάνουν οι ίδιοι; Παρόμοιες απορίες ακούμε και από γονείς. Οι μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας αναφέρουν ότι ολοένα μεγαλύτερο μέρος του λογισμικού τους παράγεται με τη βοήθεια της ΤΝ. Οι φοιτητές μπορούν να περιγράψουν με απλά λόγια τι θέλουν και, μέσα σε δευτερόλεπτα, να πάρουν κάτι που μοιάζει με έτοιμο πρόγραμμα. Γιατί λοιπόν να μάθουν τις λεπτομέρειες; Αποφασίσαμε ότι δεν θα ήταν πειστικό να τους λέμε απλώς πως ο προγραμματισμός εξακολουθεί να έχει σημασία. Έτσι, στο εισαγωγικό μάθημα προγραμματισμού στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο του Ντελφτ, αφήσαμε την ίδια την ΤΝ να το αποδείξει. Το μάθημά μας διαρκεί 10 εβδομάδες και το παρακολουθούν περίπου 500 πρωτοετείς. Μερι-

Αν η ΤΝ γράφει τον κώδικα, γιατί να μάθουμε προγραμματισμό;

κοί προγραμματίζουν εδώ και χρόνια· άλλοι έχουν γράψει ελάχιστες γραμμές κώδικα. Σε τρία διαφορετικά σημεία του μαθήματος, τους δείξαμε τι μπορούν και (κυρίως) τι δεν μπορούν να κάνουν τα σημερινά συστήματα Τεχνητής Νοημοσύνης. Ξεκινήσαμε με κάτι που δεν απαιτεί γνώσεις προγραμματισμού: τους πρώτους αριθμούς. (Πρώτος είναι ένας ακέραιος μεγαλύτερος του ένα που διαιρείται ακριβώς μόνο με το ένα και με τον εαυτό του.) Ζητήσαμε από το ChatGPT να τους ορίσει. Η απάντησή του ήταν σωστή. Στη συνέχεια το ρωτήσαμε αν συγκεκριμένοι αριθμοί ήταν πρώτοι. Απαντούσε σωστά ξανά και ξανά.

Μέχρι που έκανε λάθος. Για έναν αριθμό έδωσε με βεβαιότητα λανθασμένη απάντηση. Όταν το αμφισβητήσαμε, επανεξέτασε το αποτέλεσμα και παραδέχθηκε το λάθος του. Αυτό το μικρό περιστατικό συνοψίζει το πρόβλημα. Μια απάντηση της ΤΝ μπορεί να ακούγεται εξίσου πειστική, όταν είναι λανθασμένη, όσο και όταν είναι σωστή. Εμείς εντοπίσαμε το λάθος επειδή γνωρίζαμε αρκετά μαθηματικά, ώστε να την αμφισβητήσουμε. Χωρίς αυτή τη γνώση, δεν θα είχαμε ιδιαίτερο λόγο να μην την αποδεχτούμε. Αργότερα επαναλάβαμε το πείραμα με προγραμματισμό. Ζητήσαμε από το ChatGPT να γράψει

ένα φαινομενικά απλό πρόγραμμα. Η λύση έμοιαζε σωστή και θα περνούσε έναν πρώτο έλεγχο. Περιείχε όμως ένα λεπτό σφάλμα που οι φοιτητές είχαν μόλις διδαχθεί να αναγνωρίζουν. Μόνο κάποιος που κατανοούσε σε βάθος τους σχετικούς κανόνες θα αντιλαμβανόταν ότι, υπό ορισμένες συνθήκες, το πρόγραμμα μπορούσε να συμπεριφερθεί λανθασμένα. Τέλος, προς το τέλος του μαθήματος, δώσαμε στο ChatGPT ένα παλαιότερο θέμα εξέτασης. Το αποτέλεσμα ήταν αρχικά εντυπωσιακό. Παρήγαγε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα που λειτουργούσε. Στη συνέχεια όμως το βαθμολογήσαμε με τα

ίδια κριτήρια που εφαρμόζουμε στους φοιτητές.

Ο βαθμός του ήταν περίπου **6,7 στα 10**.

Η λύση είχε παραλείψει απαιτήσεις, περιείχε λάθη, είχε ελέγξει ανεπαρκώς τη λειτουργία της, επαναλάμβανε άσκοπα τμήματα και δεν περιλάμβανε τις απαιτούμενες εξηγήσεις. Δεν ήταν άχρηστη. Αντιθέτως, συμφωνήσαμε με τους φοιτητές ότι αποτελούσε ένα πολύ καλό σημείο εκκίνησης. Άλλο όμως η αφετηρία και άλλο το ολοκληρωμένο αποτέλεσμα. Η διάκριση αυτή έχει σημασία πολύ πέρα από τον προγραμματισμό. Η παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη είναι εξαιρετικά χρήσιμη για να ξεκινήσουμε ένα έργο, να εξερευνήσουμε ιδέες ή να ξεπεράσουμε το αδιέξοδο της λευκής σελίδας. Ενθαρρύνουμε μάλιστα τους φοιτητές να της ζητούν εξηγήσεις όταν δυσκολεύονται. Δεν πιστεύουμε ότι τα Πανεπιστήμια πρέπει να προσποιούνται πως αυτά τα εργαλεία δεν υπάρχουν ούτε να τα απαγορεύουν.

Για να χρησιμοποιήσουμε όμως αποτελεσματικά την Τεχνητή Νοημοσύνη, χρειαζόμαστε κάτι που εύκολα παραβλέπεται: **την ικανότητα να κρίνουμε τις απαντήσεις της**.

Ένας αρχάριος μπορεί πλέον να παράγει έργο που δείχνει εντυπωσιακά ώριμο. Εδώ κρύβεται ένας νέος εκπαιδευτικός κίνδυνος: οι φοιτητές μπορεί να φαίνονται (και να πιστεύουν και οι ίδιοι) ότι γνωρίζουν περισσότερα απ' όσα πραγματικά γνωρίζουν. Η παραγωγή μιας απάντησης έγινε ευκολότερη, αλλά όχι και η κρίση για το αν αυτή η απάντηση αξίζει την εμπιστοσύνη μας. Γι' αυτό διαφωνούμε με την ιδέα να αντικατασταθούν τα εισαγωγικά μαθήματα προγραμματισμού με μαθήματα που διδάσκουν απλώς πώς να ζητάμε από την Τεχνητή Νοημοσύνη να κατασκευάσει κάτι. Οι φοιτητές εξακολουθούν να χρειάζεται να κατανοούν τι συμβαίνει στο υπόβαθρο. Διαφορετικά, κινδυνεύουν να γίνουν απλοί επιβάτες σε συστήματα των οποίων τα λάθη δεν μπορούν να αναγνωρίσουν. Ο προγραμματιστής του μέλλοντος σχεδόν βέβαια θα εργάζεται μαζί με την Τεχνητή Νοημοσύνη. Δική μας ευθύνη είναι να φροντίσουμε ώστε όταν η μηχανή κάνει με βεβαιότητα λάθος, να υπάρχει δίπλα της ένας άνθρωπος που μπορεί να το καταλάβει.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ: Προς ένα διεπιστημονικό μέλλον

Το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών (ΔΕΟΣ) του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΟΠΑ) είναι το μόνο διεπιστημονικό Τμήμα Οικονομικών στην Ελλάδα. Συνδέοντας τα οικονομικά με τη νομική, την πολιτική επιστήμη και τις διεθνείς σχέσεις, το ΔΕΟΣ προσφέρει στους φοιτητές πολυσύνθετες δεξιότητες για την κατανόηση της παγκόσμιας οικονομικοκοινωνικής πραγματικότητας. Επιπλέον, σε ανταπόκριση των αναγκών της εποχής, ο διεπιστημονικός χαρακτήρας του ΔΕΟΣ επεκτείνεται για να συμπεριλάβει και την Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ). Ο όρος ΤΝ αναφέρεται σε ένα ευέλικτο σύνολο τεχνολογικών και προγραμματιστικών μεθόδων για τον σχεδιασμό υπολογιστικών συστημάτων ικανών να εκτελούν εργασίες που συνήθως απαιτούν ανθρώπινη νοημοσύνη, όπως μάθηση, κατανόηση από τα συμφραζόμενα, εξαγωγή συμπερασμάτων, επίλυση προβλημάτων και λήψη αποφάσεων. Στα οικονομικά, η ΤΝ ενισχύει την εμπειρική ανάλυση και τις προβλέψεις αγορών. Για παράδειγμα, μέθοδοι μηχανικής μάθησης (machine learning) μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση των προβλέψεων ανεργίας. Συγκεκριμένα, σε παραδοσιακά οικονομικά υποδείγματα, οι φοιτητές χρησιμοποιούν την κρίση τους για να επιλέξουν εκ των προτέρων τις επεξηγηματικές μεταβλητές και το είδος της σχέσης τους με την ανεργία. Ένα μοντέλο μηχανικής μάθησης, όμως, μπορεί να εξετάσει πιο σύνθετες συσχετίσεις ανάμεσα σε περισσότερους προσδιοριστικούς παράγοντες, όπως οι κενές θέσεις εργασίας, οι επιχειρηματικές προσδοκίες και η καταναλωτική εμπιστοσύνη. Ακολουθώντας, οι φοιτητές θα συγκρίνουν τα διαφορετικά υποδείγματα για να θα εμβαθύνουν στη διάκριση ανάμεσα σε προβλεπτική ικανότητα και σε οικονομική ή αιτιώδη ερμηνεία. Στη νομική, η ΤΝ προσφέρει

Οι προπτυχιακές φοιτήτριες του Τμήματος ΔΕΟΣ **Μαριανθήμη Φραγκάκη** (κέντρο), **Μαρία Κομποθανάση** (αριστερά) και **Μαριαλένα Τόγια** (δεξιά)

Της **ΒΑΣΙΑΣ ΠΑΝΟΥΣΗ**, Αναπληρώτριας Καθηγήτριας του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών του ΟΠΑ

νέες δυνατότητες μελέτης αποφάσεων και εντοπισμού ενδεχόμενων προκαταλήψεων. Για παράδειγμα, οι φοιτητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν ανάλυση συναισθήματος (sentiment analysis) για να ερευνήσουν αν ο τρόπος με τον οποίο τα δικαστικά κείμενα περιγράφουν διαδικούς εμφανίζει συστηματικές διαφορές ανάλογα με τη φυλετική, εθνοτική ή κοινωνική ταυτότητα των διαδίκων. Η αποκάλυψη τέτοιων γλωσσικών μοτίβων, αν και δεν καταδεικνύει αυτόματα δικαστικές προκαταλήψεις, μπορεί ωστόσο να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω νομικού και θεσμικού προβληματισμού. Έτσι, οι φοιτητές χρησιμοποιούν την τεχνολογία για να εξετάσουν κρίσιμα ερωτήματα σχετικά με την ισότητα ενώπιον του νόμου, την αμεροληψία της δικαστικής διαδικασίας και την αποτύπωση ασυνείδητων ή θεσμικών προκαταλήψεων στη δικαστική πρακτική. Στην πολιτική επιστήμη, η ΤΝ διευρύνει σημαντικά την ανάλυση του πολιτικού διαλόγου. Για παράδειγμα, μέσω επεξεργασίας φυσικής γλώσσας (natural language processing), οι κοινωνοβουλευτικές συζητήσεις δύναται να εξεταστούν σε βάθος δεκαετιών για κάθε χώρα της ΕΕ. Συγκεκριμένα, οι φοιτητές μπορούν να διαγνώσουν αν θέματα όπως η εισοδηματική ανισότητα ή τα ανθρώπινα δικαιώματα περιγράφονται με διαφορετικό τρόπο, ανάλογα με την παγκόσμια συγκυρία ή τις κομματικές ταυτότητες. Ακολουθώντας, ο χαρακτηρισμός του πολιτικού λόγου βελτιώνει τις οικονομικές αναλύσεις για την αγορά εργασίας, το κράτος πρόνοιας και τις παγκόσμιες εξελίξεις. Στις διεθνείς σχέσεις, μέθοδοι ΤΝ προωθούν τη μελέτη της διπλωματικής επικοινωνίας και της εξωτερικής πολιτικής. Για παράδειγμα, οι φοιτητές μπορούν να συγκρίνουν (textual similarity) χιλιάδες ομιλίες κρατών στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών για να εξετάσουν πώς τα κράτη προσεγγίζουν ένα διεθνές πρόβλη-

μα. Συγκεκριμένα, μπορούν να προσδιορίσουν αν η έμφαση της ρητορικής για την κλιματική αλλαγή μετατοπίζεται από τη διεθνή συνεργασία στην οικονομική ανταγωνιστικότητα. Ακολουθώντας, η οικονομική θεωρία και η θεωρία διεθνών σχέσεων θα διερευνηθούν αν αυτές οι αλλαγές συνδέονται με μεταβολές σε εθνικά συμφέροντα, σε διεθνείς νόρμες ή στο γεωπολιτικό περιβάλλον. Το ΔΕΟΣ, πιστό στον διεπιστημονικό του χαρακτήρα, έγινε φέτος το πρώτο οικονομικό Τμήμα της Ελλάδας που διδάσκει τέτοια εργαλεία ΤΝ στους φοιτητές του. Η καινοτομία αυτή εμπνεύστηκε από τις προπτυχιακές φοιτήτριες **Μαριανθήμη Φραγκάκη**, **Μαρία Κομποθανάση** και **Μαριαλένα Τόγια**, οι οποίες δίδαξαν το αντικείμενο υπό την καθοδήγησή μου και με την υποστήριξη των Καθηγητών και του Προέδρου του Τμήματος, Καθηγητή **Σπύρου Μπλαβούκου**. Ακολουθώντας, πρωτοπόροι φοιτητές χρησιμοποίησαν μεθόδους ΤΝ στις πτυχιακές ερευνητικές εργασίες τους, για θέματα σχετικά με τον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου στο παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα, την επίδραση της νομισματικής πολιτικής των ΗΠΑ σε ευρωπαϊκά χρηματιστήρια και την επικοινωνιακή διαφάνεια των τραπεζών. Περαιτέρω, σύμφωνα με πρόσφατα δεδομένα, οι εργοδότες στην Ελλάδα προσφέρουν μισθολογική προσαύξηση περίπου 40% για προσόντα ΤΝ, ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην ΕΕ. Συνεπώς, το ΔΕΟΣ εξοπλίζει τους νέους με τεχνολογικά εργαλεία που τους εξασφαλίζουν ανταγωνιστικότητα και ευκαιρίες καριέρας τόσο στον τομέα της έρευνας όσο και στην αγορά εργασίας, σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο. Τέλος, το ΔΕΟΣ θα βρίσκεται και στην πρωτοπορία μελλοντικών συζητήσεων για σημαντικές διαστάσεις της ΤΝ, όπως η ηθική χρήση τεχνολογιών, ο εκδημοκρατισμός της γνώσης και η διασφάλιση ατομικών ελευθεριών και δημοκρατικών θεσμών.

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Απειλή και ευκαιρία

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΛΑΠΠΑ**, Επίκουρου
Καθηγητή
του Τμήματος
Μάρκετινγκ
και Επικοινωνίας
του ΟΠΑ

**Οι φοιτητές
πρέπει να
ενθαρρύνονται
να αγκαλιάσουν
την ΤΝ και να
ανταμείβονται
για τη σωστή
αξιολόγηση και
βελτίωση των
αποτελεσμάτων
της. Ο πήχης
πρέπει να
ανεβαίνει
συνεχώς και οι
εργασίες και η
αξιολόγηση να
σχεδιάζονται
έτσι ώστε η
σωστή χρήση
της να είναι το
ζητούμενο**

Για πολλά χρόνια, το μάρκετινγκ θεωρείτο μια βιώσιμη και ελκυστική επιλογή για φοιτητές που ήθελαν μια επιτυχημένη καριέρα, χωρίς να χρειάζεται απαραίτητα να αναπτύξουν βαθιές τεχνικές δεξιότητες: μια καριέρα βασισμένη στη δημιουργικότητα, τη διορατικότητα, την αφήγηση (storytelling), την επικοινωνία, τη διαμόρφωση της εικόνας μιας μάρκας, το ένστικτο, την αισθητική και τη χρήση ψηφιακών no-code εργαλείων. Μια καριέρα σε μεγάλο βαθμό απαλλαγμένη από τον προγραμματισμό, τους αλγόριθμους και τα μαθηματικά. Ωστόσο, αυτή η εικόνα δεν ήταν ποτέ απόλυτα ακριβής. Ένα πολύ μεγάλο μέρος του μάρκετινγκ ήταν πάντα βαθιά τεχνικό και αλγοριθμικό: αγορά διαφημιστικού χώρου και υποβολή προσφορών σε πραγματικό χρόνο (real-time bidding), κατανομή προϋπολογισμού ανά κανάλι, στόχευση και τμηματοποίηση κοινού, εξατομίκευση και συστήματα συστάσεων (recommendation systems), μοντελοποίηση απόδοσης (attribution) και marketing mix, πρόβλεψη ζήτησης, ανάλυση

ση δεδομένων ιστού και αναζήτησης. Στις περισσότερες εταιρείες, το μεγαλύτερο μέρος του διαφημιστικού προϋπολογισμού κατευθύνεται ακριβώς σε αυτές τις ποσοτικές λειτουργίες.

Παρ' όλα αυτά, αυτές οι τεχνικές πτυχές συχνά υποεκπροσωπούσαν στα πανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών. Πολλοί απόφοιτοι τις συναντούσαν μόνο όταν ξεκινούσαν να εργάζονται, και πολλές από αυτές τις θέσεις καταλαμβάνονταν από ανθρώπους πιο τεχνικών ειδικοτήτων, όπως τα μαθηματικά, η στατιστική και η πληροφορική. Η αντίληψη του μάρκετινγκ ως ενός μη τεχνικού κλάδου ήταν ανέκαθεν ανακριβής. Σήμερα, χάρη στην Τεχνητή Νοημοσύνη, είναι πλέον επικίνδυνη.

Οι εργασίες που έκαναν το μάρκετινγκ να μοιάζει με μη τεχνικό «καταφύγιο» είναι από τις πρώτες που έμαθε να κάνει καλά η Τεχνητή Νοημοσύνη. Η συγγραφή διαφημιστικών κειμένων, άρθρων και αναρτήσεων, η σύνταξη email και κειμένων (captions) για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η δημιουργία παρουσιάσεων, η παραγωγή και επεξεργασία οπτικοακουστικού υλικού, η συλλογή, περιγραφική ανάλυση και σύντομη ερευνητικών δεδομένων, ακόμα και η χρήση βασικών εφαρμογών για υπολογιστές (desktop) και προγράμματα περιήγησης Διαδικτύου (browser-based) με focus στο μάρκετινγκ: όλα αυτά ολοκληρώνονται πλέον γρήγορα και αυτόματα από ΑΙ εργαλεία που βελτιώνονται συνεχώς, με τα αποτελέσματα να είναι ήδη αρκετά καλά ώστε οι εταιρείες να επανεξετάζουν ποιους προσλαμβάνουν.

Οι ενδείξεις φαίνονται στα νού-

μερα. Σύμφωνα με την έκθεση Career and Salary Outlook 2026 του Content Marketing Institute, μία στις τρεις εταιρείες μειώνει τις προσλήψεις εισαγωγικού επιπέδου στο μάρκετινγκ. Οι τυπικές εργασίες μιας θέσης junior είναι ακριβώς αυτές που κάνει τώρα σε δευτερόλεπτα η Τεχνητή Νοημοσύνη.

Δημιουργικότητα

Μπροστά σε αυτή την απειλή, πολλοί καταφεύγουν σε μια καθησυχαστική πεποίθηση: ότι το

μάρκετινγκ είναι, στον πυρήνα του, μια δημιουργική επιστήμη, ότι η αληθινή δημιουργικότητα είναι αποκλειστικά ανθρώπινη και ότι επομένως η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν μπορεί πραγματικά να αντικαταστήσει τους ανθρώπους στο μάρκετινγκ. Είναι μια παρήγορη ιδέα που όμως δεν ευσταθεί, για τρεις λόγους. Πρώτον, όλο και περισσότερες δημιουργικές εργασίες βρίσκονται εντός των δυνατοτήτων της ΑΙ. Δεύτερον, η «ανθρώπινη δημιουργικότητα» είναι ένας κολακευτικός γενικός όρος. Το να στηρίζει κανείς την καριέρα του αποκλειστικά στη δημιουργικότητα προϋποθέτει ένα επίπεδο πρωτοτυπίας και αισθητικής που οι περισσότεροι άνθρωποι, τις περισσότερες μέρες, δεν φτάνουν. Τρίτον, η δημιουργικότητα είναι μόνο μία από τις πολλές πτυχές του μάρκετινγκ. Ακόμη κι αν παρέμενε για πάντα εκτός της εμβέλειας του ΑΙ, θα προστάτευε μόνο ένα μικρό κομμάτι της αγοράς εργασίας.

Η άλλη όψη του νομίσματος

Η ίδια δύναμη που «απειλεί» τους απροετοίμαστους προσφέρει μια αξιοσημείωτη ευκαιρία

ΑΦΙΕΡΩΜΑ **Εκπαίδευση και Τεχνητή Νοημοσύνη**

στους προετοιμασμένους. Η τεχνική δεξιότητα ήταν κάποτε μια τάφος: το να γίνει κανείς ικανός προγραμματιστής ή επιστήμονας δεδομένων απαιτούσε χρόνια. Η Τεχνητή Νοημοσύνη αλλάζει δραματικά το τοπίο. Όποιος μπορεί να εκφράσει καθαρά μια πρόθεση και να καθοδηγήσει σωστά τα εργαλεία AI μπορεί πλέον να παραγάγει λειτουργικό λογισμικό, εφαρμογές, dashboards, αυτοματισμούς, ακόμα και μοντέλα μηχανικής μάθησης που κάποτε απαιτούσαν μια ομάδα ειδικών και πολύ περισσότερο χρόνο. Το ισχυρό τεχνικό υπόβαθρο αντικαθίσταται από την καθαρή σκέψη και τη δυνατότητα αξιολόγησης ιδεών και αποτελεσμάτων. Το πλεονέκτημα δεν ανήκει πια σε όποιον ξέρει να προγραμματίζει, αλλά σε όποιον ξέρει τι αξίζει να φτιαχτεί και μπορεί να καθοδηγήσει την Τεχνητή Νοημοσύνη να το υλοποιήσει. Στην Ελλάδα, η ευκαιρία είναι ακόμη μεγαλύτερη. Η υιοθέτηση της AI από τις επιχειρήσεις είναι ακόμα χαμηλή: σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat για το 2025, μόλις το 8,9% των ελληνικών επιχειρήσεων χρησι-

μοποιεί Τεχνητή Νοημοσύνη, έναντι ευρωπαϊκού μέσου όρου περίπου 20%. Οι περισσότερες εταιρείες γνωρίζουν ότι έχουν μείνει πίσω και συχνά δεν έχουν κανέναν εσωτερικά που να μπορεί να βοηθήσει. Ένας απόφοιτος μάρκετινγκ που μπορεί πραγματικά να χειριστεί την TN δεν είναι ένας στους χιλιάδες. Είναι σπάνιος και πολύτιμος. Επιπλέον, εταιρείες του εξωτερικού είναι ολοένα και πιο πρόθυμες να προσλάβουν τέτοιους αποφοίτους από προσιτές και πλούσιες σε ταλέντο αγορές όπως η Ελλάδα, προσφέροντας ανταγωνιστικούς μισθούς και εξαιρετικές προοπτικές σε ανθρώπους που θα προτιμούσαν να μείνουν και να εργάζονται από τη χώρα τους.

Τι πρέπει να αλλάξει

Στο Τμήμα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας του ΟΠΑ συμβουλευόμαστε τις φοιτήτριες και τους φοιτητές μας ως εξής:

- **Χρησιμοποιήστε την Τεχνητή Νοημοσύνη.** Αποκτήστε ευχέρεια στο να βάζετε την TN να κάνει την τεχνική δουλειά που κάποτε ήταν απρόσιτη: ανάλυση και μοντελοποίηση ποικιλό-

μορφων δεδομένων (πίνακες, κείμενα, χρονολογικές σειρές, οπτικοακουστικό υλικό), δημιουργία και ολοκληρωμένη βελτιστοποίηση (end-to-end) διαφημιστικών καμπανιών, μετατροπή ιδεών σε ολοκληρωμένες εφαρμογές λογισμικού.

- **Δημιουργήστε ένα AI portfolio.** Οποιοσδήποτε μπορεί να πει ότι χρησιμοποιεί Τεχνητή Νοημοσύνη στο βιογραφικό του. Αυτός που ξεχωρίζει είναι εκείνος που το δείχνει στην πράξη. Ανεβάστε τις δουλειές σας online, στο GitHub ή σε έναν απλό προσωπικό ιστότοπο. Το portfolio σας μπορεί να περιέχει εφαρμογές και εργαλεία φτιαγμένα με Τεχνητή Νοημοσύνη, αναλύσεις δεδομένων, μοντέλα μηχανικής μάθησης, πειράματα σύγκρισης διαφορετικών μοντέλων και εργαλείων AI, agentic αυτοματισμούς για επαναλαμβανόμενες εργασίες.

- **Μάθετε να εντοπίζετε τα λάθη της Τεχνητής Νοημοσύνης.** Η TN είναι εντυπωσιακή, αλλά απρόσεκτη. Η δεξιότητα που παραμένει πολύτιμη είναι η κρίση της δουλειάς της: ο εντοπισμός των λαθών και η διόρθωσή τους. Αυτό ακρι-

βώς περιλαμβάνουν πλέον οι θέσεις junior που επιβιώνουν και μπορεί να εξασκηθεί αντιμετώπιζοντας κάθε απάντηση της Τεχνητής Νοημοσύνης ως ένα προσχέδιο προς επαλήθευση και βελτίωση, ποτέ ως την τελική απάντηση.

Τα Πανεπιστήμια και τα Τμήματα Μάρκετινγκ έχουν επίσης να πάρουν σημαντικές αποφάσεις:

- **Πρόγραμμα Σπουδών.** Η TN πρέπει να διατρέχει ολόκληρο το πρόγραμμα σπουδών, όχι να περιορίζεται σε λίγες ενότητες ή κάποια μαθήματα επιλογής. Εξειδικευμένα μεταπτυχιακά προγράμματα, όπως το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Αναλυτική Μάρκετινγκ (MSc in Marketing Analytics) του Τμήματος Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας του ΟΠΑ, είναι επίσης σημαντικά βήματα στη σωστή κατεύθυνση.

- **Αξιολόγηση.** Οι φοιτητές πρέπει να ενθαρρύνονται να αγκαλιάσουν την TN και να ανταμείβονται για τη σωστή αξιολόγηση και βελτίωση των αποτελεσμάτων της. Ο πήχης πρέπει να ανεβαίνει συνεχώς και οι εργασίες και η αξιολόγηση να σχεδιάζονται έτσι ώστε η σωστή χρήση της να είναι το ζητούμενο.

- **Στενότερη σύνδεση με την αγορά.** Οι συνεργασίες με τη βιομηχανία ήταν πάντα σημαντικές, τώρα όμως είναι κρίσιμότερες από ποτέ. Το μάρκετινγκ αλλάζει τόσο γρήγορα που τα brands και οι διαφημιστικές εταιρείες δυσκολεύονται να προλάβουν τις εξελίξεις και χρειάζονται επειγόντως ανθρώπους που συνδυάζουν πραγματική εξειδίκευση στο αντικείμενο με ευχέρεια στην τεχνητή νοημοσύνη. Το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο πρέπει να είναι έτοιμα να παράγουν και να προσφέρουν ταλέντο που μπορεί να αποδώσει από την πρώτη κιόλας μέρα.

Η εποχή του μη τεχνικού επαγγελματία του μάρκετινγκ φτάνει στο τέλος της. Ωστόσο, η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν είναι μόνο απειλή. Υπάρχει πραγματική ευκαιρία κρυμμένη μέσα στην αναταραχή και θα ανήκει στους φοιτητές και στα ακαδημαϊκά ιδρύματα που θα κάνουν τις απαραίτητες κινήσεις ενώ οι υπόλοιποι διστάζουν ή αγνοούν την απειλή.

Το ισχυρό τεχνικό υπόβαθρο αντικαθίσταται από την καθαρή σκέψη και τη δυνατότητα αξιολόγησης ιδεών και αποτελεσμάτων. Το πλεονέκτημα δεν ανήκει πια σε όποιον ξέρει να προγραμματίζει, αλλά σε όποιον ξέρει τι αξίζει να φτιαχτεί και μπορεί να καθοδηγήσει την Τεχνητή Νοημοσύνη να το υλοποιήσει

ΑΦΙΕΡΩΜΑ **Εκπαίδευση και Τεχνητή Νοημοσύνη**

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) αναδιαμορφώνει τις αρμοδιότητες των στελεχών, αυτοματοποιώντας εργασίες ρουτίνας και επιτρέποντάς τους να επικεντρωθούν σε δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, όπως η επίλυση προβλημάτων και η στρατηγική κρίση. Παράλληλα, αλλάζει ριζικά το πώς αντιλαμβανόμαστε τη διά βίου μάθηση των στελεχών. Τα εν ενεργεία στελέχη επιστρέφουν στην αίθουσα διδασκαλίας όχι απλώς για να μάθουν νέα ψηφιακά εργαλεία, αλλά για να επανεξετάσουν πώς ηγούνται, λαμβάνουν αποφάσεις και δημιουργούν αξία στην εποχή της TN. Οι πρόσφατες διεθνείς εξελίξεις, σε συνδυασμό με την εμπειρία μας από το MBA International του ΟΠΑ, δείχνουν ότι αυτός ο μετασχηματισμός έχει ήδη ξεκινήσει.

Η TN αλλάζει τους κανόνες της μάθησης

Όπως υπογραμμίζει ο **M. Hoffmann**, Καθηγητής του Harvard Business School, αναμένεται όλο και περισσότερο από τα στελέχη να εργάζονται αυτόνομα, σε διαρκή αλληλεπίδραση με την TN, να ανασχεδιάζουν διαδικασίες και να ηγούνται οργανισμών που αξιοποιούν εντατικά την TN. Συνεπώς, οι σχολές διοίκησης επιχειρήσεων καλούνται να επανεξετάσουν τι και πώς διδάσκουν. Η TN μπορεί να προσφέρει εναλλακτικές οπτικές και να υποστηρίξει ρεαλιστικές προσομοιώσεις, δημιουργώντας πλουσιότερες μαθησιακές εμπειρίες. Ωστόσο, οι δυνατότητες αυτές ενέχουν και κινδύνους. Το περιεχόμενο που παράγει η TN διακρίνεται από το ανθρωπινό, ενώ οι εκπαιδευόμενοι δυσκολεύονται να αναγνωρίσουν μεροληψίες και ανεπαρκή τεκμηρίωση. Παράλληλα, τα Πανεπιστήμια δεν μπορούν να εκπέμπουν αντιφατικά μηνύματα, αποθαρρύνοντας τη χρήση της TN όταν οι εργοδότες απαιτούν την επαγγελματική αξιοποίησή της. Αντιθέτως, πρέπει να ανασχεδιάζουν τη διδασκαλία και την επιμόρφωση των διδασκόντων, ενσωματώνοντας την TN και διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα την κριτική σκέψη και την ορθή κρίση – στοιχεία που αναδεικνύει και ο Καθηγητής **Μ. Ιακωβίδης** σε πρόσφατο άρθρο του, που δημοσιεύτηκε στο London Business School.

Ευκαιρίες και προκλήσεις στην εκπαίδευση στελεχών επιχειρήσεων

Του **KLAS ERIC SODERQUIST**, Καθηγητή Διοίκησης Καινοτομίας και Γνώσης του ΟΠΑ και Διευθυντή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος MBA International

θρο του, που δημοσιεύτηκε στο London Business School.

Ενσωματώνοντας την TN στην εκπαίδευση στελεχών

Στο MBA International του ΟΠΑ προσεγγίζουμε την TN σε τρεις διαστάσεις. Πρώτον, την TN στη διδασκαλία: πώς οι διδάσκοντες την αξιοποιούν για να εμπλουτίσουν την εμπειρία στην τάξη. Δεύτερον, την TN στο περιεχόμενο των μαθημάτων: με ποιον τρόπο αλλάζει όσα χρειάζεται να γνωρίζουν τα εν ενεργεία στελέχη. Τρίτον, την TN ως εργαλείο μελέτης: πώς οι συμμετέχοντες την αξιοποιούν, ατομικά και ομαδικά, ώστε να ενισχύεται και όχι να υποκαθίσταται η αυτόνομη σκέψη. Στο μάθημά μου στη Διοίκηση Λειτουργιών, οι συμμετέχοντες κατέγραψαν, μέσω ηλεκτρονικής ψηφοφορίας, λειτουργικές προκλήσεις από τους οργανισμούς τους. Χρησιμοποίησα TN για να εντοπίσω κοινά θέματα και διαφορές και να δημιουργήσω μια «Έκθεση Συλλογικής Μάθησης» (Peer Learning Report) που διανεμήθηκε στην τάξη. Η TN μετέτρεψε ατομικούς προβληματισμούς σε συλλογική γνώση, λειτουργώντας ως **εταίρος μάθησης**. Στο

μάθημα Διεθνές Επιχειρείν, αντιστρέψαμε τη λογική της μελέτης περίπτωσης: η TN παρήγαγε αρχικά την ανάλυση και οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να εντοπίσουν αδυναμίες και να βελτιώσουν τη λύση. Η έμφαση μετατοπίστηκε από την παραγωγή κειμένου στην άσκηση κρίσης, με την TN να γίνεται η ίδια **αντικείμενο κριτικής**. Τέλος, στη Διοίκηση Έργων, ομάδες χρησιμοποίησαν διαφορετικά συστήματα TN για το ίδιο επιχειρηματικό πρόβλημα, συγκρίνοντας και αξιολογώντας τις λύσεις με βάση τη δική τους επαγγελματική εμπειρία. Εδώ, η TN λειτουργήσε ως **καταλύτης συνεργατικής μάθησης**.

Τρεις βασικές αρχές

Τα παραδείγματα αυτά αναδεικνύουν συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Πρώτον, η TN δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται πρωτίτως ως πρόβλημα ακαδημαϊκής δεοντολογίας, αλλά ως ευκαιρία για την ενίσχυση της μάθησης και των επαγγελματικών ικανοτήτων των συμμετεχόντων. Δεύτερον, η αξιολόγηση πρέπει να μετατοπιστεί από την ανίχνευση της χρήσης TN στη διαπίστωση ότι η ουσιαστική κατανόηση έχει ενισχυθεί και όχι αποδυναμωθεί από τη χρήση της. Τέλος, η TN δεν πρέπει να

περιορίζεται σε λίγα εξειδικευμένα μαθήματα. Οι διδάσκοντες οφείλουν να ανανεώνουν και να προσαρμόζουν τακτικά τόσο το περιεχόμενο κάθε γνωστικού αντικείμενου όσο και τον τρόπο διδασκαλίας και αξιολόγησής του. Συνοψίζοντας, η TN πρέπει να ενισχύει τη μάθηση, αλλά ποτέ να μην την υποκαθιστά. Η κριτική σκέψη, η κρίση στη λήψη διοικητικών αποφάσεων και η ουσιαστική κατανόηση και υποστήριξη του παραγόμενου έργου παραμένουν οι ακρογωνιαίοι λίθοι της αξιολόγησής.

Συμπερασματικά

Η πραγματική πρόκληση της TN δεν είναι τεχνολογική αλλά εκπαιδευτική. Η TN αλλάζει την εκπαίδευση στελεχών, καθώς αμφισβητεί παγιωμένες αντιλήψεις για τη μάθηση, την τεχνολογία και την αξιολόγηση. Για τα στελέχη, η μάθηση δεν τελειώνει με το μάθημα. Νέες ιδέες μπορούν να δοκιμαστούν άμεσα στους οργανισμούς τους και να επιστρέψουν στην τάξη για αναστοχασμό και συζήτηση. Η TN μπορεί έτσι να μετατρέψει την εκπαίδευση στελεχών σε μια συνεχή διαδικασία κοινής μάθησης, συνδέοντας ακόμη στενότερα την αίθουσα διδασκαλίας με την επαγγελματική πράξη.

ΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ:

Μια διαδρομή συνεχούς μάθησης

Η ευρεία διάδοση της Τεχνητής Νοημοσύνης αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο εργαζόμαστε, καθώς νέα εργαλεία και εφαρμογές εντάσσονται όλο και περισσότερο στην καθημερινότητά μας και επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο αναζητούμε πληροφορίες, προσεγγίζουμε ένα πρόβλημα και αποκτούμε νέες γνώσεις. Μπροστά σε αυτές τις αλλαγές ένα ερώτημα αποκτά ιδιαίτερη σημασία: **όχι απλώς πώς θα μάθω να χρησιμοποιώ το AI αλλά ποιες δεξιότητες χρειάζεται να αναπτύξω για να εξελίσσομαι συνεχώς, καθώς το AI αποκτά ολοένα και μεγαλύτερο ρόλο στην εργασία.** Η απάντηση περνά μέσα από μια διαδικασία συνεχούς μάθησης, που συνδυάζει τη γνώση με την περιέργεια και τη διάθεση για πειραματισμό. Η εξοικείωση με τα νέα εργαλεία χτίζεται κυρίως μέσα από τη

χρήση τους, καθώς μαθαίνουμε να διατυπώνουμε τα κατάλληλα ερωτήματα, να αξιολογούμε κριτικά τις απαντήσεις και να κατανοούμε τις δυνατότητες και τα όριά τους. Παράλληλα, **αλλάζει και ο τρόπος με τον**

οποίο αποκτούμε νέες γνώσεις, αφού μπορούμε να θέτουμε ερωτήσεις, να παίρνουμε άμεσες απαντήσεις, να ζητάμε διευκρινίσεις και να εμβαθύνουμε σε ένα θέμα μέσα από έναν συνεχή διάλογο.

Ιδιαίτερη σημασία αποκτούν και **οι δεξιότητες που έχουν στον πυρήνα τους τον ανθρώπινο παράγοντα.** Η κριτική σκέψη, η ικανότητα σύνθεσης και ερμηνείας, η δημιουργικότητα και η ενσυναίσθηση μας

βοηθούν να κατανοούμε το πλαίσιο, να αξιολογούμε πληροφορίες και να παίρνουμε τεκμηριωμένες αποφάσεις. Εξίσου σημαντική είναι η συνεργασία, καθώς μέσα από αυτή μαθαίνουμε ο ένας από τον άλλον και ανακαλύπτουμε νέους τρόπους να αξιοποιούμε την τεχνολογία στην εργασία μας.

Στην PwC επενδύουμε στην ανάπτυξη των ανθρώπων μας από τα πρώτα βήματα της επαγγελματικής τους πορείας, συνδυάζοντας την πρόσβαση στη νέα τεχνολογία με την εκπαίδευση και την πρακτική εφαρμογή της στην καθημερινή εργασία. Σε αυτή την κατεύθυνση εντάσσεται και το **AI Academy**, με διαφορετικά e-learning paths ανάλογα με τον βαθμό εξοικείωσης, καθώς και ζωντανά «Use Case Episodes», στα οποία πραγματικά εργασιακά tasks προσεγγίζονται με τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης. Τα Masterclasses εστιάζουν στην κριτική σκέψη, τη σύνθεση, τη δημιουργικότητα και την ενσυναίσθηση, ενώ η συνεργασία με διαφορετικές ομάδες δίνει τη δυνατότητα στους ανθρώπους μας να αποκτούν νέες εμπειρίες και να διεκδικούν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους.

Η επαγγελματική εξέλιξη είναι μια συνεχής διαδικασία, που συνδέεται με την απόκτηση νέων γνώσεων και εμπειριών, τον πειραματισμό και τη συνεργασία. Καθώς ο κόσμος της εργασίας αλλάζει, η δυνατότητα να προσαρμοζόμαστε, να αξιοποιούμε την τεχνολογία και να αναπτύσσουμε τις δεξιότητές μας αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία. Για τους νέους επαγγελματίες, **ένα περιβάλλον που προσφέρει πρόσβαση στη γνώση και σε σύγχρονα εργαλεία, μαζί με ευκαιρίες για πρακτική εμπειρία και συνεργασία, μπορεί να υποστηρίξει ουσιαστικά αυτή την εξέλιξη.**

Η εταιρική διακυβέρνηση στην εποχή του ESG και της Τεχνητής Νοημοσύνης

Γιατί η ανθεκτικότητα των οργανισμών εξαρτάται πλέον από την ποιότητα των αποφάσεων, την εκπαίδευση των διοικήσεων και τη σωστή αξιοποίηση της τεχνολογίας

Οι επιχειρήσεις σήμερα λειτουργούν σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από αυξημένη πολυπλοκότητα, ταχύτατες τεχνολογικές εξελίξεις και διαρκώς μεταβαλλόμενες κανονιστικές απαιτήσεις. Η ενσωμάτωση των κριτηρίων ESG, η ενίσχυση των πλαισίων εταιρικής διακυβέρνησης και η αξιοποίηση της Τεχνητής Νοημοσύνης αποτελούν αλληλένδετους παράγοντες που επηρεάζουν άμεσα τη στρατηγική, τη χρηματοδότηση και τη βιωσιμότητα των οργανισμών. Η δημόσια συζήτηση συχνά αντιμετωπίζει το ESG (Environmental, Social and Governance) ως υποχρέωση συμμόρφωσης, την εταιρική διακυβέρνηση ως ένα σύνολο τυπικών διαδικασιών και την Τεχνητή Νοημοσύνη ως μια τεχνολογία που υπόσχεται να μεταμορφώσει τη λήψη αποφάσεων. Στην πραγματικότητα, όμως, το κρίσιμο ζήτημα είναι πώς οι διοικήσεις θα συνδυάσουν αυτά τα τρία στοιχεία σε ένα ενιαίο πλαίσιο διοίκησης και διαχείρισης κινδύνων. Η ποιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης αποτυπώνεται στην ικανότητα ενός οργανισμού να λαμβάνει τεκμηριωμένες αποφάσεις, να αξιολογεί έγκαιρα τους κινδύνους και να προσαρμόζεται αποτελεσματικά στις μεταβολές του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Σε αυτό το πλαίσιο, η ενίσχυση των Διοικητικών Συμβουλίων και των ανώτατων διοικητικών στελεχών αναδεικνύεται σε βασική προϋπόθεση ανθεκτικότητας, βιώσιμης ανάπτυξης και δημιουργίας μακροπρόθεσμης αξίας.

Η εταιρική διακυβέρνηση ως στρατηγικός μηχανισμός διοίκησης

Η σύγχρονη εταιρική διακυβέρνηση υπερβαίνει κατά πολύ την έννοια της κανονιστικής συμμόρφωσης. Αποτελεί το πλαίσιο μέσα από το οποίο ένας οργανισμός καθορίζει τις αρμοδιότητες, διαχειρίζεται τους κινδύνους, πα-

ρακολουθεί την απόδοσή του και διασφαλίζει τη λογοδοσία των οργάνων διοίκησης. Οι διεθνείς εξελίξεις έχουν καταδείξει ότι ακόμη και οργανισμοί με ανεπτυγμένες διαδικασίες μπορεί να παρουσιάσουν σημαντικές αδυναμίες, όταν τα μέλη των διοικήσεων δεν διαθέτουν επαρκή κατανόηση των νέων κινδύνων ή δεν ασκούν ουσιαστική κριτική αξιολόγηση των διαθέσιμων πληροφοριών. Η αποτελεσματική διακυβέρνηση απαιτεί συνδυασμό γνώσης, εμπειρίας, διαφάνειας και συνεχούς προσαρμογής.

Το ESG ως παράγοντας χρηματοδότησης και ανταγωνιστικότητας

Η βιωσιμότητα έχει πλέον ενσωματωθεί στον πυρήνα της επιχειρηματικής στρατηγικής. Τράπεζες, επενδυτικά κεφάλαια, εποπτικές αρχές και διεθνείς αγορές αξιολογούν ολόένα και περισσότερο τις επιδόσεις των οργανισμών σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνικής υπευθυνότητας και διακυβέρνησης. Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση, η προσέλκυση επενδύσεων και η συνολική αποτίμηση του επιχειρηματικού κινδύνου συνδέονται πλέον άμεσα με την ικανότητα μιας εταιρείας να διαχειρίζεται αποτελεσματικά τα ζητήματα

ESG. Ως εκ τούτου, τα θέματα βιωσιμότητας αποτελούν ευθύνη της ανώτατης διοίκησης και των Διοικητικών Συμβουλίων.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη και η ανάγκη για AI Governance

Η Τεχνητή Νοημοσύνη προσφέρει σημαντικές δυνατότητες στην ανάλυση δεδομένων, στην αξιολόγηση κινδύνων και στην υποστήριξη της λήψης αποφάσεων. Ωστόσο, η αξιοποίησή της δεν αναιρεί τον ρόλο της ανθρώπινης κρίσης, ούτε μεταφέρει την ευθύνη των αποφάσεων σε αλγόριθμους. Η ανάπτυξη και η χρήση συστημάτων AI δημιουργούν νέες απαιτήσεις διακυβέρνησης, όπως η διασφάλιση της ποιότητας των δεδομένων, η προστασία προσωπικών πληροφοριών, η κυβερνοασφάλεια, η διαφάνεια των αλγοριθμικών διαδικασιών και η συμμόρφωση με το εξελισσόμενο κανονιστικό πλαίσιο. Για τον λόγο αυτό, τα Διοικητικά Συμβούλια καλούνται να αναπτύξουν ουσιαστική κατανόηση των τεχνολογικών εργαλείων που χρησιμοποιούν οι οργανισμοί τους και να διαμορφώσουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς AI Governance.

Η εκπαίδευση των Διοικητικών Συμβουλίων ως επένδυση ανθεκτικότητας

Σε ένα περιβάλλον όπου οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι εξελίσσονται ταχύτερα από τον παραδοσιακό κύκλο διοίκησης, η συνεχής εκπαίδευση των μελών των Διοικητικών Συμβουλίων αποκτά στρατηγική σημασία. Η κατανόηση των ESG κινδύνων, των απαιτήσεων εταιρικής διακυβέρνησης, των θεμάτων κυβερνοασφάλειας και των δυνατοτήτων της Τεχνητής Νοημοσύνης αποτελεί πλέον βασικό στοιχείο αποτελεσματικής διοίκησης. Οι οργανισμοί που επενδύουν συστηματικά στην ενίσχυση των διοικητικών τους δομών και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των στελεχών τους είναι εκείνοι που μπορούν να ανταποκριθούν αποτελεσματικότερα στις απαιτήσεις της νέας εποχής και να μετατρέψουν τη διακυβέρνηση από υποχρέωση συμμόρφωσης σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Ο ρόλος της ΣΟΛ Crowe στη νέα πραγματικότητα της διακυβέρνησης

Στη ΣΟΛ Crowe διαπιστώνου-

με καθημερινά ότι η σύγχρονη εταιρική διακυβέρνηση απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση που συνδυάζει τη διαχείριση κινδύνων, τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, τις απαιτήσεις ESG και τις νέες τεχνολογικές προκλήσεις. Η ενίσχυση των διοικητικών δομών, η αναβάθμιση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου και η ουσιαστική εκπαίδευση των Διοικητικών Συμβουλίων αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για τη δημιουργία ανθεκτικών και βιώσιμων οργανισμών.

Η συμμόρφωση αποτελεί την αφετηρία, όχι τον τελικό στόχο. Η πραγματική πρόκληση είναι η δημιουργία ενός πλαισίου διακυβέρνησης που ενισχύει τη διαφάνεια, υποστηρίζει τη στρατηγική ανάπτυξη και δημιουργεί διαχρονική αξία για όλους τους ενδιαφερόμενους. Σε αυτή τη νέα εποχή, το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα δεν θα προκύψει μόνο από την τεχνολογία που χρησιμοποιεί ένας οργανισμός, αλλά από την ποιότητα της διακυβέρνησης και των ανθρώπων που λαμβάνουν τις αποφάσεις.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) μοιάζει με ένα ισχυρό ηλεκτρικό εργαλείο: στα χέρια ενός έμπειρου τεχνίτη μπορεί να κάνει τη δουλειά καλύτερα και ταχύτερα, στα χέρια ενός αρχάριου μπορεί να προκαλέσει ζημιά. Με αυτή την παραστατική εικόνα συμπυκνώνει ο διαπρεπής Καθηγητής του George Washington University Herman Aguinis τις προκλήσεις της νέας εποχής, στη συνέντευξή του στην «ΟΠΑ News».

Ο Herman Aguinis, ο οποίος στις 15 Σεπτεμβρίου αναγορεύθηκε Επίτιμος Διδάκτορας του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΟΠΑ, αναλύει τις αλλαγές που φέρνει η ΤΝ στα πανεπιστήμια, στις επιχειρήσεις και στην εργασία και εξηγεί γιατί η ανθρώπινη κρίση και η εξειδίκευση γίνονται σημαντικότερες, όχι λιγότερο σημαντικές.

Το θέμα της ομιλίας σας περιστρέφεται γύρω από το μέλλον της ανώτατης εκπαίδευσης στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ). Πώς θεωρείτε ότι πρέπει να προσαρμοστούν τα πανεπιστήμια στη νέα εποχή; Ποιες αλλαγές πρέπει να γίνουν στα προγράμματα σπουδών, στον τρόπο διδασκαλίας και εξέτασης; Επηρεάζεται – και πώς – ο ρόλος των Καθηγητών;

«Τα πανεπιστήμια πρέπει να διδάξουν στους φοιτητές να συνεργάζονται με την Τεχνητή Νοημοσύνη κριτικά και όχι απλώς να τη χρησιμοποιούν. Χρειάζεται μετατόπιση από τον ρόλο του “παρόχου απαντήσεων” σε αυτόν του “σχεδιαστή κρίσης”, ο οποίος πλαισιώνει το πρόβλημα και ελέγχει το αποτέλεσμα της ΤΝ. Τα προγράμματα σπουδών πρέπει να καλλιεργούν δύο βασικές δεξιότητες: την ακριβή διατύπωση προβλημάτων και την επαλήθευση, δηλαδή τον διασταυρωμένο έλεγχο των πηγών και την εξέταση του κατά πόσο μια απάντηση ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Οι Καθηγητές πρέπει να εκπαιδεύσουν τους φοιτητές να αμφισβητούν τις απαντήσεις της ΤΝ και όχι να τις αντιγράφουν, καθώς ένα κείμενο ΤΝ μπορεί να είναι άρτιο λεκτικά, αλλά η τεκμηρίωση να βασίζεται σε πλασματικά στοιχεία. Αλλάζει και ο ρόλος των Καθηγητών: από την παραγωγή επι-

«Η τελική απόφαση πρέπει να μένει στον άνθρωπο»

Ο Καθηγητής του George Washington University, Herman Aguinis, μιλάει για τους όρους συνύπαρξης με την Τεχνητή Νοημοσύνη σε εκπαιδευτικό και επαγγελματικό επίπεδο

Στη ΛΙΖΕΤΑ ΣΠΑΝΟΥ

στημονικών δημοσιεύσεων μετατοπίζεται προς τη μεταφορά και αξιοποίηση της γνώσης στην εκπαίδευση, στους οργανισμούς και στη χάραξη πολιτικής, λειτουργώντας παράλληλα ως πρότυπα υπεύθυνης χρήσης της ΤΝ».

Έχετε υποστηρίξει ότι πολλοί οργανισμοί σπεύδουν να υιοθετήσουν την Τεχνητή Νοημοσύνη, συχνά πειραματιζόμενοι με αυτήν χωρίς σαφή στρατηγική ή επαρκή κατανόηση των δυνατοτήτων και των περιορισμών της. Ποια είναι τα συνηθέστερα λάθη που κάνουν οι επιχειρήσεις σε αυτή τη διαδικασία και πώς μπορούν να τα αποφύγουν;

«Τα συνηθέστερα λάθη είναι η αντιμετώπιση της ΤΝ είτε ως κάτι “μαγικό” είτε ως μια πρόσκαιρη τάση, αντί να τη βλέπουν ως κάτι δομικό με πραγματικούς κινδύνους, όπως η μεροληψία, η παραπληροφόρηση, αλλά και ζητήματα ιδιωτικότητας και ασφάλειας. Συχνό λάθος είναι επίσης η χρήση ασαφών ερωτήσεων/προτροπών (prompts), χωρίς επαρκή ανάλυση, που οδηγούν σε γενικές, μη αξιοποιήσιμες προτάσεις. Ένα συγκεκριμένο παράδειγμα:

ένα εργαλείο ΤΝ παρέθεσε ως τεκμηρίωση μια μελέτη περίπτωσης, η οποία τελικά αποδείχθηκε πλασματική. Το πρόβλημα έγκειται κυρίως στη χρήση ενός ισχυρού εργαλείου από άτομα χωρίς εξειδικευμένη γνώση. Η Παραγωγική ΤΝ μοιάζει με ηλεκτρικό εργαλείο στα χέρια ξυλουργού: ένας έμπειρος δουλεύει καλύτερα και ταχύτερα, ενώ ένας αρχάριος μπορεί να προκαλέσει ζημιά. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να θέτουν τις σωστές προτροπές (prompts), να ενσωματώνουν διαδικασίες επαλήθευσης και να διατηρούν την τελική απόφαση στα χέρια εκπαιδευμένων και καταρτισμένων ανθρώπων».

Έχουν κατ’ επανάληψη διατυπωθεί φόβοι για μαζική απώλεια θέσεων εργασίας εξαιτίας των νέων τεχνολογιών. Έπειτα από ένα φρένο στις προσλήψεις, βλέπουμε τώρα ότι μεγάλες εταιρείες αρχίζουν να προσλαμβάνουν και πάλι. Ποια είναι η δική σας εκτίμηση για το μέλλον της εργασίας;

«Οι συνέπειες της Παραγωγικής ΤΝ παραμένουν αβέβαιες: ενδέχεται να καταργήσει θέσεις ερ-

γασίας, να δημιουργήσει νέες ή να μετατοπίσει την εργασία προς νέες μορφές απασχόλησης. Σαφέστερη είναι η μορφή αυτής της μετατόπισης. Αυτή η μετατόπιση φαίνεται να έχει συγκεκριμένη κατεύθυνση. Η αυτοματοποίηση των επαναλαμβανόμενων εργασιών μπορεί να απελευθερώσει τους ανθρώπους για πιο στρατηγική και δημιουργική εργασία, αλλά ενέχει τον κίνδυνο λιγότερο ουσιαστικής εργασίας και αποστασιοποίησης, εάν η μετάβαση δεν πραγματοποιηθεί με τον κατάλληλο τρόπο. Παράλληλα, αναδύονται νέες κατηγορίες εργασίας γύρω από την εκπαίδευση συστημάτων ΤΝ, την ερμηνεία των αποτελεσμάτων τους, καθώς και τη διατήρηση των πολιτικών και κανόνων γύρω από αυτά».

Ποιες κατηγορίες εργαζομένων κινδυνεύουν περισσότερο από την εξάπλωση της τεχνητής νοημοσύνης και ποιες θα ενισχυθούν;

«Οι επαναλαμβανόμενες εργασίες που μπορούν εύκολα να αυτοματοποιηθούν είναι αυτές που η ΤΝ είναι ήδη σε θέση να απορ-

στιγμιότυπο από την πρόσφατη αναγόρευση του Herman Aguinis σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΟΠΑ

ροφήσει. Επομένως, περισσότερο εκτεθειμένες είναι οι θέσεις εργασίας που βασίζονται σε τέτοιου είδους καθήκοντα. Από την άλλη πλευρά, διαμορφώνονται νέοι ρόλοι που σχετίζονται με την εκπαίδευση των συστημάτων ΤΝ, την ερμηνεία των αποτελεσμάτων τους, καθώς και τη διατήρηση και υποστήριξη των πολιτικών και κανόνων που διέπουν τη χρήση της».

Έχετε παρομοιάσει την τεχνητή νοημοσύνη με ένα ισχυρό εργαλείο, αποτελεσματικό, αλλά επικίνδυνο στα χέρια όποιου δεν διαθέτει την απαραίτητη εμπειρία. Πώς μπορούν τα τμήματα Ανθρώπινου Δυναμικού να αξιοποιήσουν την ΑΙ χωρίς να υποβαθμίσουν την ανθρώπινη κρίση και εξειδίκευση;

«Όσον αφορά τις προτροπές: να αποσαφηνίζεται το θέμα, να παρέχεται το οργανωσιακό πλαίσιο, να χρησιμοποιείται ακριβής ορολογία, να προσδιορίζεται το επιθυμητό αποτέλεσμα, να ζητούνται τεκμηριωμένες προτάσεις βάσει στοιχείων, να προστατεύεται η εμπιστευτικότητα και να υπάρχει παρακολούθηση της διαδικασίας (follow up). Ως προς την επαλήθευση: διασταύρωση με αξιόπιστες πηγές, συμβουλή ειδικών, ζήτηση τεκμηρίωσης των προτάσεων από την ίδια την ΤΝ με στοιχεία και έλεγχο κατά πόσο η απάντηση ανταποκρίνεται στις πραγματικές συνθήκες του οργανισμού. Τέλος, τα τμήματα Ανθρώπινου Δυναμικού δεν πρέπει να αποδέχονται άκριτα τις προτάσεις της ΤΝ, καθώς ενδέχεται να αντανακλούν μεροληπτικά ή ελλιπή δεδομένα. Ούτε να θεωρούν δεδομένο ότι προστατεύει ευαίσθητες πληροφορίες και ούτε να τη χρησιμοποιούν ως υποκατάστατο της ανθρώπινης ενσυναίσθησης ή της ηθικής λήψης αποφάσεων. Το συμπέρασμα είναι ότι η ΤΝ βοηθά μόνο όταν το άτομο που τη χρησιμοποιεί διαθέτει ήδη την τεχνογνωσία, ώστε να κρίνει αν το αποτέλεσμα που παράγει είναι σωστό».

Advertorial

Η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν είναι πια μια έννοια που συναντάμε μόνο στα αμφιθέατρα, στα εργαστήρια ή σε συζητήσεις γύρω από το μέλλον της τεχνολογίας. Έχει ήδη περάσει στην καθημερινότητά μας και πλέον βγαίνει και στους δρόμους, κυριολεκτικά.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα έρχεται από τον χώρο της ενοικίασης αυτοκινήτων, με τη SIXT του Ομίλου ΜΟΤΟΔΥΝΑΜΙΚΗ, να παρουσιάζει το SIXT Driving Assistant, έναν ψηφιακό βοηθό με τεχνολογία AI, σχεδιασμένο για να βρίσκεται δίπλα στον πελάτη σε κάθε στάδιο της ενοικίασής του.

Τι είναι στην πράξη

Το SIXT Driving Assistant λειτουργεί ως ένας προσωπικός ψηφιακός συνοδοιπόρος καθ' όλη τη διάρκεια της ενοικίασης. Ο χρήστης μπορεί να απευθυνθεί σε αυτό για όσα χρειάζεται γύρω από την κράτηση και το όχημά του: από πληροφορίες για την παραλαβή και την επιστροφή, μέχρι θέματα κάλυψης, οδηγίες σε περίπτωση ζημιάς ή έκτακτης ανάγκης, αλλά και πρακτικές απορίες, όπως το τι σημαίνει μια προειδοποιητική ένδειξη στο ταμπλό.

Κι εδώ βρίσκεται μία από τις σημαντικότερες διαφορές του: δεν πρόκειται απλώς για ένα FAQ chatbot.

Μέσω της αναγνώρισης της πινακίδας του οχήματος και της επιβεβαίωσης των στοιχείων του πελάτη, το σύστημα μπορεί να συνδέσει τον χρήστη με τη συγκεκριμένη ενοικίασή του. Έτσι, αντί για γενικές απαντήσεις, μπορεί να παρέχει πληροφορίες προσαρμοσμένες στη δική του κράτηση και στο όχημα που οδηγεί.

Πρόσβαση με ένα scan

Η τεχνολογία έχει πραγματική αξία όταν είναι και εύκολα προσβάσιμη. Γι' αυτό, η πρόσβαση στο SIXT Driving Assistant έχει ενσωματωθεί σε διαφορετικά σημεία του customer journey. Ο πελάτης μπορεί να συνδεθεί μέσω QR code στο μισθωτήριο ή στο μπρελόκ των κλειδιών του αυτοκινήτου. Με ένα απλό scan και την επιβεβαίωση της ταυτότητάς του, αποκτά άμεση πρόσβαση στον ψηφιακό βοηθό. Παράλληλα, η υπηρεσία επικοινωνείται και μέσα από επιπλέ-

ΟΤΑΝ Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ... ΠΙΑΝΕΙ ΤΟ ΤΙΜΟΝΙ

Η SIXT επαναπροσδιορίζει την εμπειρία ενοικίασης αυτοκινήτου

ον touchpoints, όπως SMS και email, ώστε ο πελάτης να γνωρίζει ότι η υποστήριξη βρίσκεται κυριολεκτικά λίγα clicks μακριά.

Γιατί έχει σημασία

Η πραγματική καινοτομία δεν βρίσκεται μόνο στην τεχνολογία, αλλά κυρίως στο πρόβλημα που αυτή έρχεται να λύσει.

Παραδοσιακά, πολλές απορίες κατά τη διάρκεια μιας ενοικίασης απαιτούσαν επικοινωνία με το κατάστημα ή το τηλεφωνικό κέντρο και, σε αρκετές περιπτώσεις, αναμονή μέχρι να είναι διαθέσιμος κάποιος εκπρόσωπος.

Το SIXT Driving Assistant αλλάζει αυτή τη λογική, προσφέροντας υποστήριξη 24/7 και άμεση πρόσβαση σε χρήσιμες πληροφορίες, τη στιγμή ακριβώς που τις χρειάζεται ο οδηγός αποκτώντας μεγαλύτερη αυτονομία και πιο άμεση εμπειρία εξυπηρέτησης.

Μικρές λύσεις, μεγάλη αξία

Για τους φοιτητές που μελετούν σήμερα την Τεχνητή Νοημοσύνη, εφαρμογές όπως αυτή αναδεικνύουν κάτι που συχνά χάνεται μέσα στη θεωρία, ότι δεν χρειάζεται να είναι εντυπω-

σιακή για να είναι ουσιαστική. Η πραγματική της αξία βρίσκεται συχνά στις λύσεις που απλοποιούν μικρές αλλά σημαντικές στιγμές της καθημερινότητας. Στο να μπορείς, για παράδειγμα, να μάθεις άμεσα τι σημαίνει μια ένδειξη στο αυτοκίνητο, τι πρέπει να κάνεις σε περίπτωση προβλήματος ή πώς και πότε πρέπει να επιστρέψεις το όχημά σου. Ακριβώς επειδή τέτοιες εφαρμογές απαντούν σε πραγματικές ανάγκες, μπορούν να ενσωματωθούν φυσικά στην εμπειρία του χρήστη και να δημιουργήσουν μετρήσιμη αξία τόσο για τον πελάτη όσο και για την επιχείρηση.

Με το SIXT Driving Assistant, η SIXT δείχνει στην πράξη πώς η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να ενσωματωθεί σε μια καθιερωμένη υπηρεσία, όχι ως ένα ακόμη τεχνολογικό feature, αλλά ως εργαλείο που επανασχεδιάζει την εμπειρία εξυπηρέτησης. Και ίσως αυτό να είναι τελικά το πιο ενδιαφέρον μάθημα γύρω από την Τεχνητή Νοημοσύνη: η καινοτομία δεν βρίσκεται μόνο στην τεχνολογία που δημιουργούμε, αλλά στο πόσο καλύτερη μπορεί να κάνει μια πραγματική εμπειρία.

Η Ηγεσία του Εαυτού στην εποχή της AI

Του **ΑΝΔΡΙΑΝΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**, Talent Attraction & Acquisition (TA²) Country Lead, Associate Director, EY Greece

Οταν ξεκίνησα να φοιτώ στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών το 2006, στο Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, ένα σημαντικό μέρος της καθημερινότητάς μας ήταν αφιερωμένο στην αναζήτηση της πληροφορίας. Αυτό γινόταν μέσω των διαθέσιμων μέσων που υπήρχαν εκείνη την εποχή: βιβλιοθήκες, επιστημονικά περιοδικά, σημειώσεις, εργασίες και περιορισμένη πρόσβαση και χρήση Διαδικτύου. Η γνώση απαιτούσε χρόνο, προσπάθεια και επιμονή για να κατακτηθεί. Σήμερα, η πληροφορία βρίσκεται ένα ερώτημα (prompt) μακριά. Αν κάτι έχει παραμείνει, όμως, ίδιο και δεν έχει γίνει ευκολότερο, είναι το να αποφασίσουμε ποια από τις απαντήσεις αξίζει να εμπιστευτούμε, ποια να αμφισβητήσουμε και ποια να μετατρέψουμε σε πράξη. Η τεχνητή νοημοσύνη (AI) έχει αλλάξει ήδη τον τρόπο που μαθαίνουμε και εργαζόμαστε. Οι δυνατότητες που μας προσφέρει είναι εντυπωσιακές. Η πρόσβαση στη γνώση και την πληροφορία είναι, πλέον, ισότιμη για όλους μας. Η AI μάς δίνει την ψευδαίσθηση ότι οι απαντήσεις έχουν μεγαλύτερη αξία από τις ερωτήσεις. Κι όμως, στην αγορά εργασίας συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο.

Έχοντας εργαστεί σε διαφορετικούς κλάδους και οργανισμούς που βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή του ψηφιακού μετασχηματισμού, διαπίστωσα ότι τη διαφορά δεν την έκανε η πρόσβαση στην πληροφορία, αλλά πώς μετατρέπεται αυτή η πληροφορία σε απόφαση και η απόφαση σε δράση. Η πληροφορία από μόνη της δεν δημιουργεί αξία. Η εφαρμογή της, δημιουργεί. Διαρκώς αναζητείται η τέλεια

απάντηση, η τέλεια εικόνα και εκεί είναι που χάνεται η ουσία, η οποία βρίσκεται στην ερώτηση. Γι' αυτό πιστεύω ότι το μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα είναι το πώς χρησιμοποιείς τις ανθρώπινες δεξιότητες, σε ένα περιβάλλον που πραγματοποιούνται ραγδαίες τεχνολογικές αλλαγές.

Αυτό είναι, ίσως, και το σημαντικότερο μάθημα που απέκτησα στην έως τώρα επαγγελματική μου πορεία. Όταν πρωτοξεκίνησα στην αγορά εργασίας, συνειδητοποίησα ότι η γνώση αποτελούσε προϋπόθεση, όχι όμως εγγύηση επιτυχίας. Οι άνθρωποι που ξεχώριζαν δεν ήταν απαραίτητα αυτοί που γνώριζαν περισσότερα ή είχαν περισσότερα τυπικά προσόντα. Ήταν αυτοί που αναλάμβαναν περισσότερη ευθύνη για τις επιλογές τους, για τη μάθησή τους και για τα αποτελέσματα της δουλειάς τους. Στη σημερινή εποχή, την εποχή της AI, αυτή η πραγματικότητα γίνεται ακόμη πιο έντονη. Από την «ανάγνωση και γραφή» περάσαμε στο «μαθαίνω, ξεμαθαίνω, ξαναμαθαίνω». Σήμερα πιστεύω ότι περιγράφεται κα-

λύτερα με τον κύκλο: Ρωτάω. Αξιολογώ. Εφαρμόζω.

Η πρόκληση δεν είναι πλέον μόνο να βρούμε την απάντηση. Είναι να κατανοήσουμε αν η απάντηση είναι η σωστή, αν είναι χρήσιμη και αν αξίζει να μετατραπεί σε πράξη.

Ολοένα και περισσότερο διαπιστώνω πως κοιτάζουμε, αλλά δεν παρατηρούμε. Στεκόμαστε συχνά στην πρώτη απάντηση, αντί να ψάξουμε τη δεύτερη ερώτηση. Αρκούμαστε στο επαρκές, ενώ η πραγματική αξία βρίσκεται συνήθως ένα επίπεδο βαθύτερα. Καταναλώνουμε απαντήσεις, αντί να παράγουμε ερωτήματα.

Αυτό δεν είναι ζήτημα τεχνολογίας. Είναι καθαρά ζήτημα ανθρώπινων δεξιοτήτων.

Είναι ζήτημα self-leadership. Αν ξεκινούσα σήμερα ξανά τις σπουδές μου στο πανεπιστήμιο, θα έδινα ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα σε εμπειρίες που αποκτώνται έξω από το αυστηρά ακαδημαϊκό πρόγραμμα. Στη συνεργασία με άλλους ανθρώπους, στη δικτύωση, στις κοινότητες μάθησης, στην ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών. Γιατί όσο η

γνώση γίνεται πιο προσβάσιμη, τόσο μεγαλύτερη αξία αποκτούν όσα δεν μπορούν να αυτοματοποιηθούν εύκολα: η κρίση, η επικοινωνία, η συνεργασία, η ανάληψη ευθύνης.

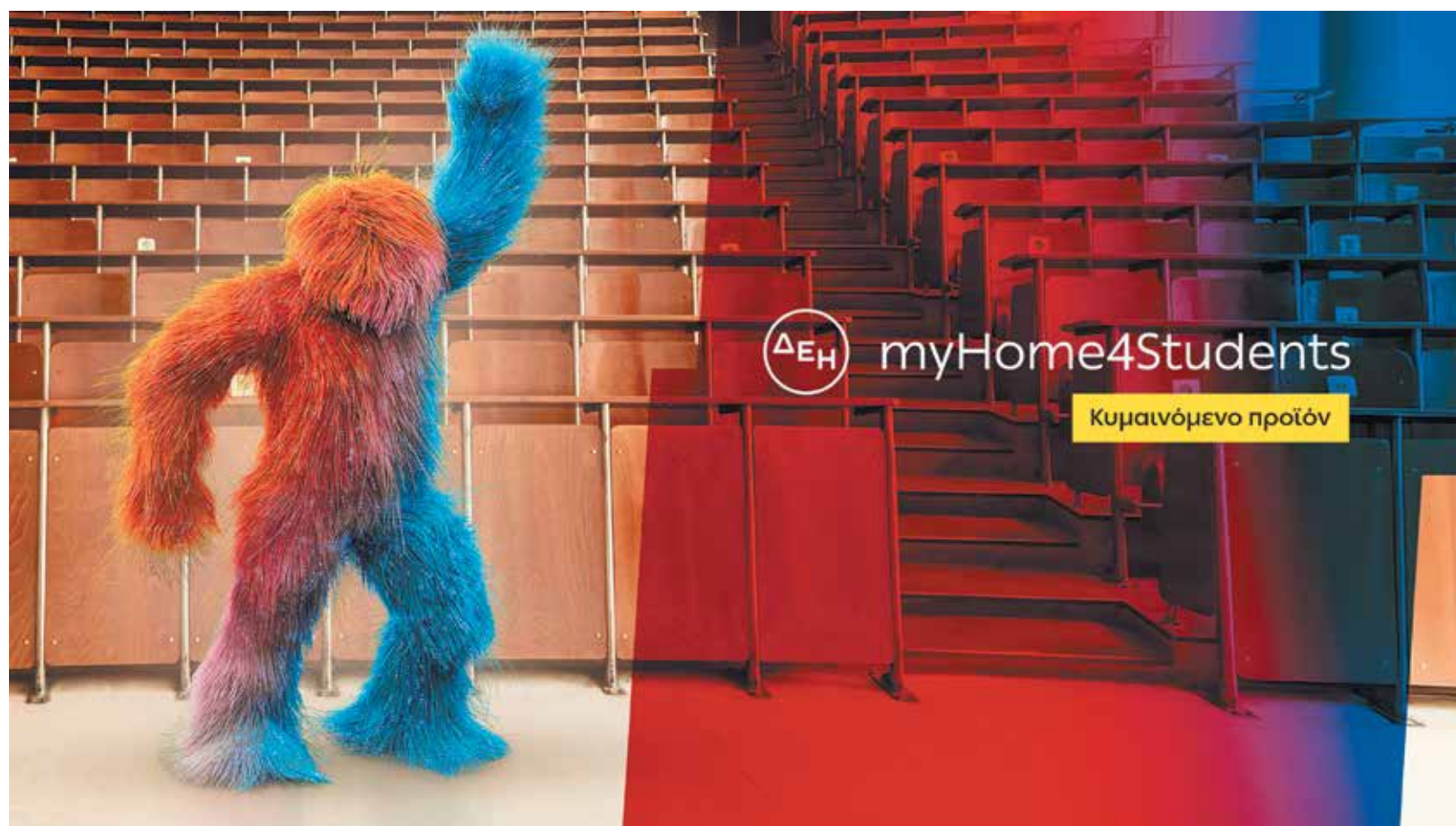
Πολλά χαρακτηριστικά, που περιγράφουν την ηγεσία του εαυτού μας, το self-leadership. Δεν είναι τίποτε περισσότερο από την ικανότητα να διοικούμε τον εαυτό μας, να αξιολογούμε την πληροφορία και να τη μετατρέπουμε σε πράξη. Αυτή, θα έλεγα, είναι η ικανότητα που ξεχωρίζει στην εποχή μας, και γίνεται ολοένα πιο σπάνια και πολύτιμη.

Για τα πανεπιστήμια, η πρόκληση πέρα από το να διδάξουν νέες τεχνολογίες και άλλες τεχνικές δεξιότητες, είναι να διαμορφώσουν ανθρώπους που μπορούν να σκέφτονται κριτικά, να αναλαμβάνουν ευθύνη και να μετατρέπουν τη γνώση σε αποτέλεσμα.

Αυτό θα δημιουργήσει αυριανούς επαγγελματίες, με ένα πραγματικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Την ικανότητα να ηγούνται πρώτα του εαυτού τους, αναζητώντας τη γνώση και την αξία, πέρα από τις απαντήσεις.

Η AI μάς δίνει την ψευδαίσθηση ότι οι απαντήσεις έχουν μεγαλύτερη αξία από τις ερωτήσεις. Κι όμως, στην αγορά εργασίας συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο

Advertorial

Στη μείωση της σταθερής χρέωσης για το φοιτητικό προϊόν ρεύματος ΔΕΗ myHome 4Students

προχωρά η ΔΕΗ, διατηρώντας παράλληλα ένα διευρυμένο πακέτο προνομίων για τους φοιτητές. Η σταθερή χρέωση προμήθειας μειώνεται από 0,135€/kWh σε 0,115€/kWh για τις πρώτες 150 kWh/μήνα, που ανταποκρίνεται στη συνήθη μηνιαία κατανάλωση της πλειονότητας των φοιτητικών κατοικιών.

Παράλληλα, διατηρούνται όλα τα προνόμια του προϊόντος, όπως το δωρεάν πάγιο για τους τρεις καλοκαιρινούς μήνες, η δωρεάν υπηρεσία GreenPass, που εγγυάται πως όση ποσότητα ενέργειας καταναλώνεται, τόση παράγεται και δεσμεύεται από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, καθώς, και οι αποκλειστικές εκπώσεις και προσφορές μέσω του ΔΕΗ myRewards Coupons. Συνδυάζοντας προσιτό ενεργειακό κόστος με πρόσθετα οφέλη και προνόμια, το ΔΕΗ myHome 4Students ανταποκρίνεται πλήρως στις ανάγκες του φοιτητικού νοικοκυριού.

ΔΕΗ: Νέα ακόμη χαμηλότερη τιμή στο φοιτητικό προϊόν ρεύματος ΔΕΗ myHome 4Students

**Χαμηλότερη
σταθερή χρέωση
για κάθε φοιτητική
κατοικία**

Πιο αναλυτικά, με τη νέα σταθερή τιμή 0,115€/kWh για τις πρώτες 150kWh/μήνα, το ΔΕΗ myHome 4Students προσφέρει

στους φοιτητές χαμηλότερο κόστος για το συγκεκριμένο επίπεδο κατανάλωσης και σταθερότητα στη χρέωση. Παράλληλα, το πάγιο παραμένει δωρεάν για τους τρεις καλοκαιρινούς μήνες και διαμορφώνεται στα 3€/μήνα για το υπόλοιπο διάστημα,

συμβάλλοντας περαιτέρω στη μείωση του συνολικού κόστους του σπιτιού.

**Δωρεάν Green Pass
για ένα χρόνο**

Χωρίς επιπλέον χρέωση, το ΔΕΗ myHome 4Students περιλαμβάνει για ένα χρόνο την υπηρεσία GreenPass, μέσω της οποίας η ΔΕΗ δεσμεύεται ότι για όση ηλεκτρική ενέργεια καταναλώνει ο πελάτης, αντίστοιχη ποσότητα ενέργειας έχει παραχθεί από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Με αυτόν τον τρόπο, το προϊόν συνδυάζει τη σταθερή χρέωση με μία πιο βιώσιμη επιλογή για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών της φοιτητικής κατοικίας.

**Αποκλειστικά προνόμια
και οφέλη για τη
φοιτητική ζωή**

Το ΔΕΗ myHome 4Students συνοδεύεται από προνόμια που ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες της φοιτητικής καθημερινότητας, όπως κουπόνι αξίας 50€ για αγορές άνω των 100€ από τον Κωτσόβολο, κουπόνι αξίας 50€ από το efood για το πρώτο γέμισμα του ψυγείου, καθώς και κουπόνι 2€ για τον καφέ, για κάθε μέρα του

μήνα, από το Coffee Island. Παράλληλα, μέσω της πλατφόρμας ΔΕΗ myRewards Coupons, οι φοιτητές αποκτούν πρόσβαση σε εκπώσεις, προσφορές, δώρα και προνόμια από συνεργαζόμενες επιχειρήσεις, καλύπτοντας διαφορετικές ανάγκες της καθημερινότητάς τους.

**Ένα πιο εύκολο φοιτητικό
ξεκίνημα από τη ΔΕΗ**

Με το ΔΕΗ myHome 4Students, η ΔΕΗ συνδυάζει τη χαμηλότερη σταθερή χρέωση προμήθειας με προνόμια που κάνουν πιο εύκολη τη φοιτητική καθημερινότητα, από το πρώτο γέμισμα του ψυγείου και τον καφέ μέχρι τις αγορές για το νέο σπίτι. Γιατί η φοιτητική ζωή φέρνει μαζί της ένα νέο ξεκίνημα, νέες συνήθειες και διαφορετικές ανάγκες, και το ΔΕΗ myHome 4Students έρχεται να κάνει αυτό το νέο ξεκίνημα πιο εύκολο, με χαμηλότερο κόστος και περισσότερα προνόμια για την καθημερινότητα των φοιτητών.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ενημερωθούν για το ΔΕΗ myHome 4Students και να αποκτήσουν το προϊόν μέσω του dei.gr, τηλεφωνικά στο 800 - 900 - 1000 ή σε ένα κατάστημα ΔΕΗ.

Η COSMOTE TELEKOM εξελίσσεται σε Telekom

Νέα εποχή για τη μάρκα του Ομίλου ΟΤΕ. Με τη δύναμη του Νο1 brand τηλεπικοινωνιών παγκοσμίως, η Telekom συνδέει την Ελλάδα με το μέλλον της ψηφιακής τεχνολογίας και τις απεριόριστες δυνατότητες της Τεχνητής Νοημοσύνης

Μία νέα εποχή ξεκινά για την εμπορική μάρκα του Ομίλου ΟΤΕ που εξελίσσεται από COSMOTE TELEKOM σε Telekom. Η Telekom είναι το Νο1 brand τηλεπικοινωνιών παγκοσμίως και ένα από τα κορυφαία στον κόσμο ανεξαρτήτως κλάδου. Φέρνει μαζί της δύναμη, καινοτομία, τεχνολογική πρωτοπορία και δυνατόes συνέργειες, για να προσφέρει αναβαθμισμένες ψηφιακές εμπειρίες, προϊόντα και λύσεις νέας γενιάς και να δημιουργήσει ακόμα μεγαλύτερη αξία για τους πελάτες, την κοινωνία και τη χώρα. «Η μετάβαση στο brand Telekom αποτελεί για εμάς φυνισική εξέλιξη. Η COSMOTE ήταν η μάρκα που συνέδεσε την Ελλάδα με την ψηφιακή εποχή. Η Telekom τη συνδέει με το μέλλον της ψηφιακής τεχνολογίας και τις απεριόριστες δυνατότητες της Τεχνητής Νοημοσύνης», ανέφερε ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου ΟΤΕ, κ. Κώστας Νεμπίης. Και πρόσθεσε: «Στη νέα εποχή για τη μάρκα μας, χτίζουμε πάνω στην κληρονομιά μας. Συνεχίζουμε να έχουμε τα πιο σύγχρονα δίκτυα στη χώρα, κορυφαία τεχνογνωσία, εξειδικευμένους ανθρώπους και την ίδια δέσμευση προς την ελληνική κοινωνία. Αυτή η σύνθεση παγκόσμιας δύναμης και ελληνικής κληρονομιάς μάς επιτρέπει να προσφέρουμε ακόμη περισσότερα στους πελάτες μας και μάς φέρνει πιο κοντά στο όραμά μας: να εξελιχθούμε στον κορυφαίο ψηφιακό τηλεπικοινωνιακό πάροχο στην Ευρώπη, οδηγώντας παράλληλα την Ελλάδα στις κορυφαίες θέσεις ψηφιακοποίησης στην Ευρώπη».

Ενιαία εμπειρία Telekom σε προϊόντα, υπηρεσίες και σημεία επαφής με τον πελάτη

Η νέα μάρκα Telekom και το εμβληματικό εταιρικό χρώμα

Magenta εφαρμόζονται σταδιακά σε κάθε σημείο επαφής με τον πελάτη, διαμορφώνοντας μία ενιαία εμπειρία Telekom. Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες του Ομίλου μετονομάζονται από COSMOTE σε Telekom, με το COSMOTE 5G να μετονομάζεται σε Telekom 5G και το COSMOTE Fiber σε Telekom Fiber. Αντίστοιχα, τα καταστήματα COSMOTE θα μετονομαστούν σε Telekom και η ένδειξη δικτύου στα κινητά τηλέφωνα θα αλλάξει σε TELEKOM.GR. Τα σημεία ψηφιακής παρουσίας του Ομίλου (apps, sites και social media) θα υιοθετήσουν τη νέα ταυτότητα και το χρώμα Magenta της Telekom, με το official website να μετονομάζεται σε telekom.gr, το COSMOTE App σε Telekom App και τα Social Media pages να μετονομάζονται σε Telekom GR. Το WHAT'S UP by COSMOTE θα γίνει WHAT'S UP by Telekom. Η συνδρομητική τηλεόραση του ΟΤΕ υιοθετεί την ονομασία MagentaTV, ενώ το payzy μετονομάζεται σε Magenta Pay. Επίσης, ήδη το COSMOTE Insurance έχει εξελι-

χθεί σε Magenta Insurance. Για τις παραπάνω αλλαγές, δεν απαιτείται οποιαδήποτε ενέργεια από τους πελάτες. Η νέα μάρκα θα υιοθετηθεί και από τις θυγατρικές του Ομίλου ΟΤΕ. Ειδικότερα, η COSMOTE eValue θα μετονομαστεί σε Telekom eValue, η COSMOTE Technical Services σε Telekom Technical Services, η COSMOTE Global Solutions σε Telekom HBS (Hellenic Business Solutions), η COSMOTE Payments σε Telekom Payments, η OTE Academy σε Telekom Academy και η OTE Estate σε Telekom Estate. Μέχρι τις αρχές του 2027, η μάρκα Telekom θα υιοθετηθεί και από τις υπόλοιπες θυγατρικές του ΟΤΕ.

«Συνδέουμε τον κόσμο σου»: η υπόσχεση που παραμένει

Στη «νέα εποχή», η υπογραφή της μάρκας παραμένει «Συνδέουμε τον κόσμο σου». Αποτυπώνει την υπόσχεσή της να φέρνει τους ανθρώπους πιο κοντά σε ό,τι έχει μεγαλύτερη αξία για εκείνους, δημιουργώντας ουσιαστικές συν-

δέσεις στην καθημερινή ζωή, αλλά και τον στόχο του Ομίλου να αξιοποιεί τις υποδομές του για να συνδέει τη χώρα, την κοινωνία και την επιχειρηματικότητα με το μέλλον. Η υπογραφή είναι πλήρως ευθυγραμμισμένη με το παγκόσμιο brand promise της Telekom «Connecting your world».

To Telekom brand

Η ισχύς της Telekom δεν αποτυπώνεται μόνο στην τεχνολογική της υπεροχή, αλλά και στην αξία της ως διεθνούς μάρκας. Η Telekom αποτελεί σήμερα το πολυτιμότερο brand τηλεπικοινωνιών παγκοσμίως, το κορυφαίο brand στην Ευρώπη και το Νο11 brand στον κόσμο ανεξαρτήτως κλάδου, σύμφωνα με τη μελέτη «Brand Finance Global 500». Είναι η μοναδική ευρωπαϊκή μάρκα που περιλαμβάνεται στο top 20 της κατάταξης, δίπλα σε εταιρείες όπως οι Apple, Microsoft, Google και Amazon. Η αξία του brand ανέρχεται σήμερα στα 96,2 δισ. δολάρια, καταγράφοντας την υψηλότερη επίδοση στα 31 χρόνια ιστορίας της εταιρείας. Πέρα από τους αριθμούς, η δύναμη του brand Telekom εδράζεται στη φιλοσοφία του Digital Optimism: την πεποίθηση ότι οι άνθρωποι εξελίσσονται μέσα από τη σύνδεση και την αλληλεπίδραση και ότι, σε έναν κόσμο όπου άνθρωποι, επιχειρήσεις και κοινωνίες είναι περισσότερο αλληλένδετοι από ποτέ, η ψηφιακή τεχνολογία και η συνδεσιμότητα αποτελούν τον καταλύτη για πρόοδο, συνεργασία και ευημερία.

Τα καλά νέα

Στην «πρίζα» η ψηφιακή πλατφόρμα «AUEB Events»

Μια ολοκληρωμένη υπηρεσία της ΕΑΔΠ ΟΠΑ για την προβολή εκδηλώσεων με εισιτήριο, την ηλεκτρονική υποβολή συμμετοχών και την αγορά εισιτηρίων

Της **ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ**

Την έναρξη λειτουργίας της νέας ψηφιακής πλατφόρμας **AUEB Events** ανακοίνωσε η Εταιρεία Αξιοποίησης και Διαχείρισης της Περιουσίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΑΔΠ ΟΠΑ). Η υπηρεσία, προσβάσιμη στη διεύθυνση **events.aueb.gr**, αποτελεί ένα σύγχρονο και ολοκληρωμένο εργαλείο για την προβολή, την οργάνωση και τη διαχείριση συνεδρίων, εκδηλώσεων και webinars με εισιτήριο, καθώς και για την ηλεκτρονική υποβολή συμμετοχών και την αγορά εισιτηρίων.

Μέσα από ένα ενιαίο και φιλικό προς τον χρήστη περιβάλλον, η πλατφόρμα AUEB Events συγκεντρώνει σε ένα σημείο τις επιστημονικές, ακαδημαϊκές και εταιρικές εκδηλώσεις που διοργανώνονται είτε στους χώρους του ΟΠΑ είτε σε οποιονδήποτε άλλο χώρο, διά ζώσης ή εξ αποστάσεως. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ενημερώνονται για τις προγραμματισμένες εκδηλώσεις, να αναζητούν αναλυτικές πληροφορίες και να δηλώνουν ηλεκτρονικά τη συμμετοχή τους με λίγα και απλά βήματα.

ΤΙ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ Η ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ

- Κεντρικό σημείο ενημέρωσης και προβολής για το σύνολο των συνεδρίων και εκδηλώσεων.
- Ξεχωριστή σελίδα για κάθε συνέδριο ή εκδήλωση, φιλοξενούμενη στην εφαρμογή, με όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τους συμμετέχοντες.

- Δίγλωσση εμφάνιση των πληροφοριών, στα ελληνικά και στα αγγλικά.
- Ηλεκτρονική υποβολή συμμετοχών και αγορά εισιτηρίων, με πληρωμή μέσω Viva.com και χρήση πιστωτικής κάρτας, γρήγορα και με ασφάλεια.
- QR code για κάθε συμμετοχή, που εξασφαλίζει γρήγορη είσοδο στην εκδήλωση, χωρίς ουρές.
- Δυνατότητα ορισμού event manager ανά εκδήλωση, ο οποίος διαχειρίζεται τις πληροφορίες της σελίδας και λαμβάνει πλήρες report για τις συμμετοχές και τις εισπράξεις.

Η νέα υπηρεσία απευθύνεται τόσο στην ακαδημαϊκή κοινότητα όσο και σε φορείς, επιχειρήσεις και οργανισμούς που επιθυμούν να διοργανώσουν συνέδρια, ημερίδες, εκδηλώσεις και webinars, διά ζώσης ή εξ αποστάσεως, στους χώρους του ΟΠΑ ή σε οποιονδήποτε άλλο χώρο. Η πλατφόρμα απλοποιεί ουσιαστικά τη διαδικασία διοργάνωσης και συμμετοχής, μειώνει τον διαχειριστικό φόρτο και ενισχύει την προβολή και την εξωστρέφεια των δράσεων του Ιδρύματος.

«ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΒΗΜΑ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ»

«Με την πλατφόρμα AUEB Events προχωρούμε σε ένα ουσιαστικό βήμα ψηφιακού εκσυγχρονισμού, προσφέροντας στην ακαδημαϊκή κοινότητα και στους συνεργάτες μας ένα αξιόπιστο και σύγχρονο εργαλείο για τη διοργάνωση και την προβολή των εκδηλώσεών τους» δήλωσε ο Νίκος Κυρέζης, διευθύνων σύμβουλος της ΕΑΔΠ ΟΠΑ.

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

